

DE ZUID-AFRIKAANSCH E QUAESTIE.

Door een Engelsch-Afrikaansche

(OLIVE SCHREINER.)

Hoe het ook zij — toch bidden wij
Dat eens de dag mag komen,
Dat deugd en waard' — hun plaats op aard'
Zal hebben ingenomen.

Dat moet zoo! — dat zal zoo!
Het menschedom zal de wereld door,
Verbroederd zijn, — dat zal zoo!

*“Keer uw zwaard weder in zijne plaats,
“want allen, die het zwaard nemen, zullen door
“het zwaard vergaan.”*

In de laatste weken werden in de kolommen der nieuwsbladen tal van opinies gegeven. De werkmán, nog slechts sedert enkele maanden uit Engeland, heeft verzet aangeteekend tegen de kuiperijen, welke oorlog ten doel hebben, en waardoor hij de bescherming, welke hij thans geniet tegen den dwang van hen die hem werk geven, zou verliezen. Journalisten, nog maar sedert enkele jaren, maanden of weken uit Europa, hebben geschreven, niet zoo zeer een verlangen naar oorlog uitdrukkende, als wel te kennen gevende, dat het mogelijk goed zoude wezen, indien deze golf der verwoesting over Zuid-Afrika stroomde, en wel voornamelijk over dat gedeelte hetwelk het rijkste is aan mineralen, en daarom des te meer begeerlijk. Zoowel Europeanen als Afrikaners hebben daartegen geschreven met het doel den oorlog af te keuren, wegens het onnoemelijk leed en verlies dat er door veroorzaakt zou worden aan de verschillende menschen. Hollandsche en Engelsche Afrikaners hebben ook niet stil gezeten (getuige de degelijke en krachtige brief, gedateerd uit Vrededorp, welke een paar dagen geleden verscheen) en aangetoond, dat een oorlog onrechtvaardig met betrekking tot de bevolking van Zuid-Afrika zou zijn, alsmede eene schending van verdragen en gesteld vertrouwen.

Doch, te midden van [dit koor van opinies, is er één stem, die, hoewel gehoord, nog niet is gehoord met die duidelijkheid en volheid, welke haar gezag mag eischen: het is de stem van den in Afrika geboren Engelschman, die Engeland lief heeft, de man die geboren in Zuid-Afrika en het minnende, zooals alle mannen, die mannen zijn, hun geboorteland liefhebben, nochtans een Engelschman is gehecht aan Engeland niet slechts door banden des bloeds, maar door den veel sterkeren hartstocht, welke alleen door persoonlijke aanraking ontstaat. Onze positie is eenig, en het schijnt haast, dat bij den tegenwoordigen stand van zaken in Zuid-Afrika, wij uitverkoren zijn voor een speciale roeping, welke ons, wat het ons ook moge kosten, den plicht oplegt onze stem te doen hooren en ons aandeel te nemen in het leven van beide onze naties, op het meest kritieke tijdstip.

Want laat ons nauwkeurig nagaan wat onze positie is.

In Zuid-Afrika geboren, vestigden wij het eerst onze blikken op de Afrikaansche heuvels en vlakten, die ons omringen, om ons heen; van andere afkomst, maar met ons in het land geboren, door geboorte onze broeders, waren er mannen van een ander blank ras, en wij groeiden naast elkander op. Is het vreemd, dat gelijk alle levende zielen met een hart in hun boezem, wij dit land leerden lief hebben, in hetwelk wij het eerste levenslicht aanschouwden? Is het vreemd, dat wij die liefde voor het land in onze harten bewaarden, toen wij later gedurende maanden of jaren aan gene zijde van den oceaan vertoefden? Is het vreemd, dat toen wij op de Alpen stonden en neerblikten op de meren en wouden van Zwitserland, wij hebben gezegd: «Dit is schoon, maar voor ons is Zuid-Afrika schooner?» Dat, toen wij op den top van den kathedraal te Milaan stonden, en onze oogen lieten weiden over de uitgestrekte vlakten van Lombardije, wij gezegd hebben: «Dit is grootsch, maar grootscher zijn voor ons de breede vlakten van Afrika met haar bruine kopjes zich koesterende in den helderen zonneschijn?» Is het vreemd, dat na lange jaren van afwezigheid, jaren misschien van succes en van genot, ontspruitende uit vriendschap en jeugd, wanneer ons schip ankerde in het gezicht van de Tafelbaai en de trotsche Tafelberg voor ons opdoemde, dat dan een vreugdekreet in ons opwelde, en dat toen wij de zwarte mannen met hun blinkend vel, bezig met het ontladen in de dokken, en het gebaarde gelaat van Afrikaners, gebruind door onze Afrikaansche zon aanschouwden en wij opnieuw den voet aan den wal zetten op den dierbaren ouden grond, dat onze harten toen hebben gejuicht: «Wij zijn Afrikaners. Wij zijn teruggekeerd tot ons Land en tot ons Volk!» Is het vreemd dat wanneer wij ons in andere landen bevinden, en vrezende dat de dood ons nadert, wij zeggen: «Breng mij terug. Wij mogen van haar verwijderd wonen, maar wanneer we zijn gestorven, moeten wij rusten aan haar boezem. Begraaf ons tusschen de kopjes, waar wij speelden toen wij nog kinderen waren en laten de ijzerklip en het roode zand ons

bedekken.» Is het vreemd, dat waar wij ook mogen vertoeven, wij allen in ons vaderland verlangen te sterven, en dat eens de tijd aanbreekt, waarop wij gevoelen, dat een kleine handvol van onze eigen roode, Afrikaansche aarde ons meer waard is dan Roem of Succes? Is het vreemd, dat wanneer de tijd van spanning en gevaar voor ons land aanbreekt, dat wij dan ontwaren hetgeen wij ons voorheen misschien slechts flauw bewust waren, nl. dat wij zijn Afrikaners, dat wij voor dit land en volk konden leven,—desvereischt, konden sterven? Is het vreemd, dat wij dit gevoelen? De Schot gevoelt het voor zijn met heide begroeide heuvelen; de Zwitser voor zijne valleien. Allen die waarlijk mensch zijn gevoelen het voor het land hunner geboorte.

Wat vreemd is, is niet, dat wij dit gevoel bezitten, maar dat daarnaast een ander gevoel bestaat. Wij minnen Afrika, maar wij minnen Engeland eveneens. Deze liefde voor Engeland bestaat niet alleen daarin, dat wanneer wij voor de eerste maal de oude bakermat van ons volk bezoeken, wij haar bodem betreden met dat ontzag en dien eerbied, welken men gevoelt, als men een oude kathedraal binnengaat, waar de overblijfselen rusten van talrijke groote dooden uit het verleden; ook niet daarin dat overeenkomst in taal en litteratuur ons aanlokken,—evenmin op grond hiervan dat wij op het een of ander Stads- of Dorpskerkhof naast de graven kunnen staan van onze voorvaderen om in de vermoldde gesteenten de namen te ontcijferen, die ons zoo goed bekend zijn in Afrika en welke wij zelf dragen; zelfs niet doordat wij nog kunnen toeven, in het portaal der kerk waar onze ouders in den echt werden verbonden, alvorens naar het verre Zuiden te trekken. Neen, buiten en behalve al deze onpersoonlijke en min of meer intellectueele banden, vormen wij een persoonlijk band met Engeland. Hetzij wij derwaarts gingen als student aan een College of Universiteit; hetzij ter beoefening van Kunst en Litteratuur, of voor het leeren van een beroep, immer na verloop van tijd gevoelden we ons aan het gehecht door een netwerk van teedere banden; daar werd de hechtste vriendschap gesloten, die ons hart ooit zal kennen, zooals ze alleen kan gesloten worden in de lente des levens; daar putten wij de eerste diepe levenswijsheid, en rijpten in ons gedachten die we met ons zullen dragen tot het graf. Na verloop van jaren, misschien zeer vele jaren, wanneer wij terugkeeren, zal aan de muren onzer studeerkamer in Zuid-Afrika, de oude riem nog bevestigd zijn, waarmede wij onze eerste overwinning bevochten in den wedstrijd op Cam of Theems, als een herinnering aan het verleden; en de gezichten der mannen, die onze overwinning deelden zullen nog op ons neerblikken van de wanden der cel. De herinnering aan zijn Alma Mater kan den Engelschman niet dierbaarder zijn, dan hem, die er duizenden mijlen van verwijderd in het Zuiden zit, en die, terwijl hij zijn laatste pijp Afrikaansche Boer- of Transvaaltabak rookt, dikwijls denkt aan de dagen, die nimmer uit zijn geheugen zullen gaan: avonden op de rivier met blijde gezichten en zachte stemmen; lange middernachtelijke bijeenkomsten rondom helder opflikkerende vuren, wanneer even jeugdige en vurige stemmen en harten als het onze alle problemen van het Heelal bespraken en wij ons in den maalstroom van het leven wenschten te begeven, teneinde ze op te lossen,—zij keeren tot ons terug met al den glans en de heerlijkheid, die alleen aan de herinneringen der jeugd eigen zijn, en voor velen onzer is de herinnering aan het mistige Londen onuitwischaar verbonden met de diepste ontroering, de verhevenste en edelste aandoeningen, die ons hart ooit heeft gekend. De stoombooten die wekelijks in Zuid-Afrika komen, zijn voor ons niet alleen vaartuigen, die nieuws brengen van vreemde landen; evenmin brengen zij ons alleen voedsel voor ons verstandelijk leven; zij brengen ons:

« NIEUWS VAN HUIS ».

In de huizen van Londen, in de villa's ten platte lande, in de Engelsche fabriekssteden daar zijn mannen en vrouwen, wier leven en werken, wier wel en wee ons hart volgt ten einde toe, en evenzoo hun harten het onze, en over de zeeën zullen onze handen immer samengestremeld zijn met de hunne.

Onze arbeid, ons huis, ons dagelijksch brood, dat alles moge in Zuid-Afrika zijn, maar een band der Liefde zoo sterk, dat 6000 mijlen zee hem wel kan uitrekken, maar nimmer breken, zulk een band vereenigt ons met het Land en de Vrienden, die wij minderen in onze jeugd. Wij zijn Afrikaners, maar intellectueele sympathieën, gewoonten, persoonlijke gewaarwordingen hebben gemaakt, dat wij diep wortel hebben geschoten aan gene zijde van den Oceaan; en wanneer het ons plotseling in gedachten komt, dat wij misschien de oude straten niet weder zullen bewandelen en de oude handen niet weder zullen drukken, dan gevoelen wij een smart, welke zij alleen kunnen beseffen, die met hart en ziel aan twee landen zijn gehecht. Wij zijn Afrikaners, maar wij zijn niet Afrikaners alleen, wij zijn ook Engelschen:

Lief klein eiland
Ons hart in de zee.

Indien morgen vijandelijke vloten Engeland in het nauw brachten en vreemde troepen haar bodem drukten, zij zou niet noodig hebben ons te roepen, wij zouden haar bijstaan, eer zij had gesproken. Dat is onze juiste positie.

Naast ons in Zuid-Afrika wonen andere Afrikaners, wier positie niet precies dezelfde is en niet dezelfde kan zijn, als die van ons. Min of meer van ons verwijderd staan aan de eene zijde van ons, die Engelsche Afrikaners, die tot het Engelsche ras behorende, toch weinig of niets van Engeland afweten. De grootouders, en niet de ouders van zoodanige mannen hebben Engeland verlaten; zij zijn er trotsch op Engelschen te zijn, trotsch op Engeland's grootsche geschiedenis en haar groote mannen, zooals een man trotsch is op de familie van zijn Grootmoeder; doch voor alles is hij essentieel Afrikaner. Zij wenschen dat Engeland zich uitbreidt en bloeit en verlangen met haar in harmonie in eendracht te leven, zoolang als zij zich maar niet bemoeit met de binnenslandsche aangelegenheden van Zuid-Afrika; doch zij gevoelen niet en kunnen niet gevoelen jegens haar als diegenen van ons, wier liefde persoonlijk is en wier intellectueele sympathieën voor een aanzienlijk deel in Engeland concentreeren.

Nog verder van ons verwijderd staan aan dezelfde zijde onze oudste, blanke mede-Afrikaners, waarvan velen oorspronkelijk niet van Engelsch bloed zijn.

Alhoewel onder deze eerste blanke immigranten, welke ons een drietal eeuwen vooruitgingen naar Zuid-Afrika, toch nog enkelen waren met Engelsche namen, en alhoewel door huwelijken Engelsche en Hollandsche Afrikaners zich iederen dag en elk

uur samensmelten, waren toch de groote meerderheid van hen Hollanders uit Holland en Friesland, alsmede enkele Zweden, Duitschers en Denen, terwijl later een groote hoeveelheid Hugenoten-bloed uit Frankrijk zich met het hunne vermengde. Deze mannen behoorden voornamelijk tot dat volk hetwelk in de 16de eeuw Phillips en het Spaansche Rijk in het nauw brachten en den eersten genadeslag gaven aan dat machtige Rijk van wiens doodsnik wij heden ten dage getuigen zijn. Een moedig, vrij en onverschrokken volk, met het bloed der oude Zeekoningen in de aderen; een tak van dat oude Teutonenras, dat door de Angelen en Saksen in Engeland kwam en er de Britten onderwierp, en waarvan de Franken Gallië binnentrokken en dat zich over gansche Europa verspreidde. Het is een natie, die van alle Europeesche volkeren, het Engelsche het meest nabijkomt; in taal, gestalte en gelaatstrekken hen gelijkende alsmede in een zekere onwrikbare volharding en een onvervreemdbaren, onuitroeibaren zucht naar persoonlijke vrijheid. Zelfs ten tijde van het Bestuur der Hollandsche Oostindische Compagnie, waren zij niet altijd rustig en wilden niets weten van inmenging en regeering van buiten. Gedurig voelden zij zich «onderdrukt» en hun geweren nemende en vrouw en kinderen verzamelende en alles wat zij hadden bijeenbrengende, hun wagens inspannende, verlieten zij den schralen disch der beschaving en trokken in de wildernis om vrijheid te verkrijgen voor hen en hun nakomelingen.

In 1795, verkreeg Engeland de Kaap, als een resultaat van Europeesche complicaties, en het Zuid-Afrikaansche volk, kwam, zonder dat zij zulks van hunnen kant hadden verzocht of hun verlangen er toe hadden te kennen gegeven, onder Englands bestuur. Engeland verliet de Kaap in 1803, maar tengevolge van nieuwe veranderingen in Europa, herkreeg zij de Kaap in 1806, en sedert is zij de beschermster onzer zeeën geweest, en de sterkste macht in ons land. Sinds dien tijd gedurende de laatste 90 jaar zijn er langzamerhand Engelschen bij de bevolking gekomen, maar de personen van Hollandsche afkomst vormen nog de meerderheid van de blanke Afrikaners over de lengte en breedte van de Kaap Kolonie, den Vrijstaat en den Transvaal; op dit oogenblik zijn zij zelfs zoo talrijk, dat indien de vreemdelingen van de Transvaalsche goudvelden er nog worden bijgevoegd, de verhouding tusschen hen en die van Engelsche afkomst waarschijnlijk ongeveer is van twee tegen een.

Zoo werden wij die van Engelsche afkomst zijn, de stiefmoeder van dit Zuid-Afrikaansche volk.

Wij Engelschen zijn van een fier ras. Waarschijnlijk is er niemand onzer met nog een druppel *Engelsch bloed* in de aderen, die niet trotsch is dat te weten. Wij zijn een dapper en wat ons zelf betreft, een vrijheidlievend ras: de besten onder ons hebben nog edeler hoedanigheden, wij hebben de rechtvaardigheid lief; wij bewonderen moed en vrijheidsliefde zoowel in anderen als in ons zelf; en wij kunnen er moeilijk toe overgaan den zwakke den voet op den nek te zetten; wij kunnen den voet niet neerdrukken.

Somwijlen, hetzij als individuen, hetzij als een natie, zijn wij in staat tot het verrichten der heldhaftigste moreele daad. Het hart popelt van fierheid wanneer wij bedenken, wat door Engelschen op verschillende tijden en op verschillende plaatsen werd gedaan voor vrijheid en recht, terwijl zij op geen belooning konden rekenen, en er niets bij hadden te winnen. Zulk een daad van rechtvaardigheid werd namens de Engelsche natie verricht door Glanstone in het jaar 1881, toen hij den Transvaal zijn onafhankelijkheid teruggaf, welke dezen Staat ten onrechte was ontnomen. Ik zal niet beweren, dat de politiek niets te doen had met deze daad van den verstandigen ouden man. Ongetwijfeld bespeurde zijn scherp arends blik de waarheid, die de gansche geschiedenis leert, dat een kolonie van afstammelingen der Teutonen alleen voortdurend in harmonie en eendracht met het Moederland kan leven, wanneer er een band der liefde, wederzijdsche sympathie, en eerbied bestaat.

Het kind mag door geweld tot gehoorzaamheid gebracht worden; doch de tijd rolt voort en het kind wordt een jongeling; de jongeling mag men tot gehoorzaamheid kunnen dwingen, doch de dag komt dat de jongeling een man wordt, wanneer dwang onmogelijk is. De jongen zou kunnen gedwongen worden, doch de dag komt dat de jongen een man wordt, dan kan er geen dwang meer zijn. Indien de moeder de genegenheid van den man wenscht te behouden moet zij die van den jongen winnen. Dit zag ook de wijze oude man; doch ik geloof dat boven en behalve de wijsheid, hij het recht zag en zijne handelwijze was niet minder heldhaftig, omdat zij verstandig was, want andere menschen zien de waarheid, doch hebben niet de moed om daarnaar te handelen en nemen oogenblikkelijk verlies aan als een voordeel dat over eeuwen kan loopen. Wij Engelschen zijn menschen zonder vrees en in hoofdzaak geloof ik wel dat wij naar rechtvaardigheid streven, doch wij hebben ook onze fouten, wij zijn geen sympatisch volk of een volk dat spoedig iets verstaat; wij zijn langzaam en wij zijn trotsch; wij worden als het ware ingesloten door een zeker

PANTSER VAN HARDNEKKIGE TERUGHOUDING.

Er zijn waarschijnlijk weinige onzer die zich niet eenigermate bewust zijn van deze fout in onze eigene personen; het kan een fout zijn verbonden met onze beste deugden, doch niettegenstaande dat is het een fout, en een zeer ernstige zelfs, met betrekking tot onze verhoudingen met volkeren die onder onze Regeering komen. Wij mogen en verlangen over het algemeen ook ernstig, rechtvaardigheid; wij mogen geen verlangen hebben om te onderdrukken, doch wij begrijpen niet gemakkelijk behoeften en toestanden afgescheiden van onze eigene. Hier en daar zijn groote Engelschen als elders ook in de Zuid-Afrikaansche Geschiedenis voorgekomen (zooals William Porter en Sir George Grey) die in staat zijn geweest zich vol sympathie te vereenigen met het leven van de menschen om hen heen, om hen lief te hebben en zodoende hunne behoeften te begrijpen en hunne genegenheid te winnen. Zulke menschen zijn de brandende en schijnende lichten van ons Imperiaal en Koloniaal systeem, doch zij zijn niet algemeen. Zonder twijfel waren de ambtenaren die in vroeger dagen werden uitgezonden om de Kaap te besturen over het algemeen mannen die in alle ernst hun plicht wenschten te doen; doch de menschen die zij besturen moesten begrepen zij niet altijd. Zij waren over het algemeen eenvoudige soldaten dapper zonder vrees en rechtschapen als de Engelsche soldaat al gauw is, doch met harde militaire opvattingen van bestuur en discipline. Onze Hollandsche mede-Afrikaners zijn een eigenaardig volk. Krachtig, besloten, hartstochtelijk, met een hartstocht diep in hun binnenste verborgen, zijn zij

tegelijkertijd het zachtmoedigste en meest gedetermineerde volk. Wanneer gij tracht hen te dwingen zijn zij zoo hard als staal met ijzer omgeven, doch wanneer hen genegenheid en sympathie wordt aangeboden beantwoorden zij die op zulk een ruimen en edelmoedige schaal als misschien geen ander Europeesch volk zal doen. Zij kunnen gemakkelijk eens bedrogen worden, doch nimmer tweemaal. Onder de ruwste bolster van den landelijke boer ligt een verwonderlijk gevoelige natuur en een besef van persoonlijke waardigheid: een volk dat nooit een weldaad vergeet en ook *niet gemakkelijk een onrecht vergeet*.

Onze ambtenaren begrepen hen niet altijd; zij maakten geen voorzieningen voor een ras dappere vrije mannen een land bewonende dat zij door de kracht van hun eigen armen van wilden en wilde beesten hadden overwonnen, en die in de handen van een vreemde Regeering werden overgegeven zonder hun toestemming of verlangen; en de eigenaardigheden die ontstonden uit hun wild vrij leven werden niet altijd sympathetisch begrepen, ja zelfs hun delect, de Zuid-Afrikaansche Taal een Zuid-Afrikaansch gewas dat hen zoo na ter harte gaat zoowel als allen onzer, die ingeboren en Zuid-Afrikaansche voertbrengselen lief hebben, werd niet sympathetisch en zacht behandeld. De mannen die het wel meenden beproefden op militaire wijze geweld met dit heftige, zachte, gevoelige, vrije volk waar zij een vrijegeve en begrijpelijke menschevriendheid hadden moeten uitoefenen, en wanneer zij recht deden (zoals toen de slaven werden vrijgesteld) deden zij dit dikwijls op zulke eene wijze dat het zoo goed als verkeerd werd. Een weinig van die hoogere en uitgestrekter takt die voortvloeit uit een menschelijk begrip van eens anders moeilijkheden en behoeften, zou, indien in vroeger dagen in praktijk gebracht, Zuid-Afrika behoed hebben voor alle moeilijkheden tusschen blanke rassen; die takt echter werd niet en kon, onder de bestaande toestanden wellicht, niet worden uitgevoerd. De harten van het volk leden onder de onbuigzame ijzeren regeering. In 1815 vond er een opstand plaats, die werd onderdrukt. Indien de reiziger per spoor over de lijn van Port Elizabeth naar Kimberley gaat, zal hij, eenige mijlen voorbij Cookhouse, aan eene opening komen tusschen twee heuvels; aan zijn rechterzijde vloeit de Vischrivier, aan zijn linkerzijde de twee heuvels verbindende, is een strook lands, die in Zuid-Afrika een «Nek» genoemd wordt. Dit is eene plaats die de nadenkende Engelschman met diepe smart voorbij gaat. In het jaar 1815 werden hier vijf Afrikaners, die aan den opstand hadden deelgenomen, opgehangen, en de vrouwen die naast hen hadden gevochten (want de Zuid-Afrikaansche vrouw heeft steeds naast den man gestaan in al zijn werk en zorgen) werden genoodzaakt er bij te staan en er naar te kijken. De menigte mede-Afrikaners, die bij hen stonden, geloofden en

HOOPTEN TEGEN ALLES IN

tot op het laatste oogenblik, dat een opschorting zou plaats vinden. Lord Charles Somerset gaf hiertoe geen opdracht en het drama werd uitgevoerd. De plaats wordt heden genoemd «Slachtersnek». Ieder Zuid-Afrikaansch kind kent die geschiedenis. Technisch heeft eenige regeering het recht om zoodanige personen als tegen hare regeering opstaan, op te hangen. Oppervlakkig is het een korte weg voor alle regeeringen om eene moeilijkheid te beëindigen. Historisch is het dikwijls bevonden geworden, dat dit de wijze is om ze onschadelijk te maken. Wij kunnen voor een oogenblik datgene onderdrukken dat door zijn bloedbad zich nog verschrikkelijker opheft. De fout, die in 1815 door Lord Charles Somerset werd gemaakt, was gelijk de fout die in 1896 door President Kruger zou zijn gemaakt, indien hij, in plaats van het voorrecht van genade en grootmoedigheid uit te oefenen, het handjevol samenzweerders had vernietigd, die den Staat trachtten te niet te doen. Beiden zouden binnen hun wettig recht gehandeld hebben, doch de Transvaal zou gefaald hebben dat pad te vinden, dat hooger loopt dan het pad van louter wet en hetwelk naar het licht loopt. Gelukkig voor Zuid-Afrika vond onze kleine Republiek dit pad.

Het gevolg dat de scherpe militaire regeering aan de Kaap had was, dat mannen en vrouwen met eene wonde in hun trotsche harten voortgingen zich te verwijderen van een controleerende macht, die hen niet verstond. Sommige hunner trokken over de Oranjerivier en schaarden zich bij de oude voorttrekkers die reeds het land, nu bekend als de Vrijstaat, waren ingetrokken. Engeland behield een zeker werkelijke souvereiniteit over dat grondgebied, totdat zij, moede geworden van de uitgaven die het haar kostte, zich in 1854 terugtrok, niettegenstaande de representaties van zekere der inwoners die eene deputatie naar Engeland zonden om haar te verzoeken het te behouden. Daarop organiseerden de menschen een onafhankelijken Staat en een onafhankelijke Regeering; en het landje hoofdzakelijk bevolkt door menschen van Hollandsche afkomst, doch voor een groot deel vermengd met Engelschen die met hen leefden in termen van de grootste genegenheid en eenheid, is geworden een van de meest

VOORSPOEDIGE, BESTGEREGEERDE EN VREDELIEVENSTE

maatschappijen op de aarde.

Anderen, verreweg het grootste gedeelte van het volk, trokken verder, zij trokken de Vaalrivier over en in dat wilde Noordelijke land, waar geen voet van een Engelschman zich ooit had geplant, stichtten zij, na eenige jaren, de dappere kleine Republiek die we heden allen kennen als de Transvaal. Hoe die Republiek werd gesticht is eene geschiedenis die wij allen kennen.

Alleen, en zonder steun van eenige groote Imperiale of Nationale macht, met hun oude vuursteengeweren in hun hand als hun enig wapen, trokken zij met vrouw en kinderen in dat nog onbetreden land. De verschrikkelijke geschiedenis van hun strijden, de dood van Piet Retief en zijne dappere volgelingen, verraderlijk vermoord door het Zuluhoofd, Dingaan, de overwinning van de overlevenden op hem, welke nog steeds door hunne kinderen wordt gevierd als Dingaansdag, is als een geheel misschien de meest afgrijpselijke aantekening van het strijden en lijden van een volk in het stichten van een Staat, die de wereld waar ook, kan voortbrengen

Paul Kruger kan zich nog herinneren, hoe na dat verschrikkelijk gevecht, terwijl vrouwen en kinderen alleen in het versterkte lager werden achter gelaten en hij zelf nog slechts een kind was zij takken aandroegen om het lager te versterken en vrouwen met kinderen in hunne armen ofwel zwanger zijnde, met de kracht van mannen medewerkten om zich te verschansen tegen onheilen erger dan de dood. Hier in de wildernis

vestigden zij hunne woningen en stichtten hun kleinen Staat. Er zijn nog mannen en vrouwen in leven, die zich kunnen herinneren, hoe 60 jaar geleden, de plaats waar het groote Mjnkamp van Johannesburg nu staat, eene groote vlakke was, waar zij hunne wagens schaarden en hun klein tehuis stichtten en

DUIM VOOR DUIM VOCHTEN

om de woestenij te herwinnen. In dit groote Noordelijke land, dat geen blanke had betreden of verlangde, vestigden zij hun volk en hetzelfde beminnende zooals slechts zij het land kunnen beminnen die ervoor geleden en hun bloed vergoten hebben, hebben zij ook thans de dappere kleine Republiek die zij hebben gesticht even lief, als de Zwitser zijn bergwoning en de Hollander zijn dijken. Het is het hunne, het is voor hen het beste land der aarde. Zij vochten, niet voor geld doch voor een tehuis voor hun vrouwen en kinderen; als zij vochten, herlaadden de vrouwen de oude vuursteengeweren en gaven ze van af de voorkist van hun wagen aan de mannen die daaromheen stonden om hen te verdedigen. Het was een wild vrij gevecht op gelijke termen; er waren geen maxims om ebbhoukleurige wezens bij honderdtallen neder te maaien door het om-draaien van een handvat; een vrij gelijk tegenover elkander staand gevecht: en er waren zelfs tijden dat het bijna scheen alsof de assagaai het de oude vuursteen zou afwinnen, en de voortrekkers zouden worden weggevaagd. De panter en de jaguar rolden te zamen op den grond en al overwon de een al de ander, toch was het een eerlijk gevecht, en Zuid-Afrika heeft geen reden om beschaamd te zijn over de wijze waarop zoowel de zwarte als de blanken vochten.

Indien men vraagt, heeft de Hollandsche Afrikaner altijd de naturellen waarmede hij in aanraking kwam zacht en edelmoedig behandeld, antwoorden wij «neen, dat heeft hij niet» doch evenmin heeft eenig ander blank ras, waarvan wij geschiedkundige aantekeningen bezitten, zulks gedaan. Hij hield in vroegere dagen slaven. Ja, en een eeuw geleden, wenschten de Engelschen oorlog te voeren met hunne Amerikaanse onderdanen, in Virginia, omdat zij de slaven door haar gezonden, weigerden te nemen. Er was een tijd dat wij ons zouden hebben kunnen beroemen op eene eenigszins betere wijze van behandeling van den inboorling door den Engelschen Afrikaner, doch

DIE DAG IS VOORBIJ.

De verschrikkelijke gebeurtenissen van de laatste 5 jaren in Zuid-Afrika, hebben ons het zwijgen opgelegd. In dit opzicht hebben, zoowel Hollandsche als Engelsche Afrikaners ongetwijfeld iets op hun kerfstok; voor het oogenblik is dit stil; over 50 of 100 jaar zal deze rekening met andere waarschijnlijk ter betaling worden aangeboden, en de blanken van Zuid-Afrika zullen die hebben te voldoen. Zij is zoowel ten Noorden van de Limpopo als ten Zuiden daarvan hoog opgelopen; en wanneer onze zonen opstaan om die te voldoen, zullen Hollanders en Engelschen te zamen moeten boeten voor de zonden van hunne vaders. Zoodanig is de geschiedenis van onze mede-Afrikaners van Hollandschen afkomst, die nu Zuid-Afrika bewonen van Kaapstad tot aan de Limpopo. In de Kaapkolonie, en toenemend in de twee Republieken, worden groote getalen beschaafde en ontwikkelde Afrikaners, van Hollanders afstammende, gevonden, die Engelsch als hun dagelijksche wijze van spreken gebruiken en in geen enkel opzicht te onderscheiden zijn van de overige negentiende-eeuwsche Europeanen.

Onze meest bekende Rechters, onze welsprekendste rechtsgeleerden, onze bekwaamste geneesheeren zijn dikwijls mannen van dit bloed; de lijsten van de jaarlijksche examens van onze Kaapsche Universiteit zijn voor een groot deel bezet met Hollandsche namen, terwijl vrouwen, zoowel als mannen, hoog op de eerelijsten aangeschreven staan. Soms tijds zou het bijna schijnen alsof de lange rust, die de menschen hebben gehad van het verhitte leven in steden, en de groote spanning die dit op het zenuwstelsel uitwerkt, hen heeft teruggezonden aan de wereld van intellectueele occupatie met meer dan de gewone kracht. In vele gevallen gaan zij naar Europa om te studeeren en ongetwijfeld doet hun collegeleven en Engelsche vriendschapsbanden Brittanje nader tot hun hart brengen, evenals wij die Engelsch geboren zijn. De tegenwoordige Staatsprocureur van de Transvaal is een man, die sommige van de hoogste eereteekens heeft weggedragen, die Cambridge kan geven. Bovendien bestaan ook nog onze oude eenvoudige boeren, die in de grootste perfectie worden gevonden in de middendistrikten van de Kolonie, in de Transvaal en in den Vrijstaat en die een groot gedeelte uitmaken van de krachtige ruggegraat van Zuid-Afrika. Vasthoudende aan hun oud zeventiende-eeuwsch geloof en manieren, en hunne Afrikaansche taal sprekende, is er een neiging dat zij langzamerhand verdwijnen om plaats te maken voor hunne eigene beschaafde moderne kinderen, hoewel zij nog steeds een groot en krachtig lichaam vormen. Telken jare meer

VERDWIJNEN

de grenzen, die de Afrikaners afscheiden van hun later aangekomene broeders van Engelschen afkomst.

De onderscheidingslijn wordt uitgewist door werkelijke, geen denkbeeldige liefde; maand na maand, week na week, ja men zou zelfs kunnen zeggen uur na uur, ontmoeten mannen en vrouwen van de twee rassen elkander. In de Kolonie zijn slechts weinige families, die niet hun Hollandsche of Engelsche huwelijksconnecties hebben; nog een geslacht en de ineensmelting zal voltooid zijn. Dan zullen er geen Hollanders en geen Engelschen meer in Zuid-Afrika zijn, doch slechts het groote ineengesmolten Zuid-Afrikaansche volk van de toekomst, de Engelsche taal sprekende (*op dit punt neemt de vertaler de vrijheid van de geachte schrijfster te verschillen*) en de stichters van het verleden, hetzij Hollandsch of Engelsch, in eerbiedige nagedachtenis houdende. Ja, ware het niet voor de treurige fouten van de laatste jaren, zou de afscheidingslijn reeds uit het gezicht zijn geraakt; uitwendige hinderpalen mogen strekken om dit te vertragen, doch zij kunnen deze ineensmelting nooit beletten; wij zijn één volk. In dertig jaar tijd zal de dochter van een man, die gisteren in Zuid-Afrika landde, het kind van een de Villiers aan haar hart dragen en de zoon van den mijner van Cornwall, die deze week landt, zal den naam van zijn Engelsche grootmoeder gegeven hebben aan zijn dochter, wier moeder een le Roux was. In 40 jaren tijd zal er niets zijn dan het groote vereenigde ras van Afrikaners.

Deze Afrikaners, te zamen met die van Engelsche afkomst, doch die meer dan twee geslachten in het land zijn geweest en geen—of zeer weinig—persoonlijke en

nauwe kennis en onderhandeling met Engeland hebben gehad, kunnen gerekend worden aan eene zijde van ons te staan. Zij zijn vóór alle dingen Afrikaners. Zij hebben—zoowel Hollandsch als Engelsch—in vele gevallen een diepe en oprechte genegenheid voor de Engelsche taal, Engelsche instellingen en ook een oprechte genegenheid voor Engeland zelve. Zij zijn haar dankbaar voor de wacht die zij houdt over hunne zeeën; en indien morgen een Russische vloot in Tafelbaai zou verschijnen en trachten zou troepen te landen, dan zouden die even snel vluchten voor Hollandsche als Engelsche kogels. Noch Hollandsche noch Engelsche Afrikaners wenschen eenige andere macht in de plaats van Engeland gevestigd te zien. Beschaafde Hollandsche en Engelsche Afrikaners worden gelijkelijk gevoed met Engelsche literatuur, en Engeland is hun intellectueel tehuis. Zelfs bij onze eenvoudigste van-Hollanders-afstammende Afrikaners waren de herinneringen aan

DE OUDE BITTERE DAGEN

bijna verdwenen, toen de afzichtelijke gebeurtenissen, die te wel bekend zijn om verwijzing er naar noodig te maken, de oude wonden aan het hart eenige jaren geleden opnieuw openden. Doch zelfs zij zouden niet kalm eene andere mogendheid in de plaats van Engeland zien staan. «Het is een vreemde zaak», zeide ons een welbekende Hollandsche Afrikaner 21 jaar geleden, «dat toen ik naar Europa ging om te studeeren, ik naar Holland ging en het land en de menschen lief had, doch ik voelde mij als een vreemdeling; hetzelfde was het geval in Duitschland en in Frankrijk. Doch toen ik in Engeland landde zeide ik, ik ben tehuis». Die man bemind Engeland eens hartstochtelijk, doch hij is nu een man met pijn aan het hart. Er zijn vertegenwoordigers van Engeland in Zuid-Afrika geweest, die even teeder door de Hollanders als door de Engelschen werden bemind. Toen er eenige jaren geleden sprake van was dat Sir George Grey Zuid-Afrika zou bezoeken op zijn weg huiswaarts van Nieuw-Zeeland naar Engeland, drukten oude grijze boeren in den Vrijstaat hun besluit uit om nog een lange reis per trein te doen om naar Kaapstad te gaan, om nog eenmaal de hand te drukken van den ouden man, die meer dan 40 jaren geleden Gouverneur van de Kaapkolonie was geweest. Zoo diep had een groot Engelschman, de verheven tradities van Engelsche rechtvaardigheid en menscheijkheid hoog houdende, zich bemind weten te maken in de harten van Afrikaners. «Gods Engelschman» — niet van de beurs en het Gatling-geweer, maar van het groote hart.

Doch hoe groot ook de band tusschen Afrikaners is, hetzij Hollandsche of Engelsche, met Engeland, veroorzaakt door taal, gevoelens, belangen en de edele herinneringen, achtergelaten door die groote Engelschen die onder ons gearbeid hebben, toch kan de zuivere en eenvoudige Afrikaner, hetzij hij Engelsch of Hollandsch is, niet dat geene ten opzichte van Engeland gevoelen als wij doen. Hunne materiele belangen mogen hen met Engeland verbinden in even groote mate als het ons verbindt, doch dat diepe gevoel voor haar eer, het bewustzijn dat zij een groote spiritueele factor in ons leven vertegenwoordigt, die, wanneer wij haar eens verloren hebben door niets kan vervangen worden; dat wanneer zij juist handelt of verkeert handelt, dit ook ons geldt, dat in zekeren zin haar vlag niets vertegenwoordigt waar wij geen belang bij hebben, ja zelfs dat wij niet lief hebben; dat op een eigenaardige manier zij met ons vereenzelvigd is — hoe is het mogelijk dat zij dat zouden voelen? Om die reden blijft onze positie, waar van onzen kant wij met hen verbonden zijn door onze genegenheid voor Zuid-Afrika en ons beslist verlangen voor zijn welzijn, niet juist zooals de hunne. Ons standpunt bij de behandeling van Zuid-Afrikaansche kwesties is tegelijkertijd breder en onpartijdiger, daar wij toch gebonden zijn door eene tweevoudige genegenheid. Aan den anderen kant van ons, die tegelijkertijd Zuid-Afrikanen en Engelschen zijn, staat in Zuid-Afrika nog een ander lichaam van individuen, die of in het geheel niet of slechts gedeeltelijk Zuid-Afrikaansch zijn, doch met wien wij tengevolge van onze eigenaardige positie eveneens nauw, verbonden zijn. Sedert den tijd nl. dat Engeland de Kaap overnam is er langzamerhand een stroom nieuwe kolonisten, in hoofdzaak Engelschen, doch voor een groot gedeelte versterkt door menschen van andere nationaliteiten, het land binnen gekomen. Tachtig jaar geleden, in 1820, kwam een groot getal Engelschen tegelijkertijd aan en zijn bekend als de Britsche «Setlers». Zij vestigden zich in het eerst hoofdzakelijk in Albany, en sommige van hunne afstammelingen, zijn heden ten dage in sommige opzichten bijna even goede, ware en typische Afrikaners als de oudere Hollandsche kolonisten.

HUN LIEFDE VOOR ZUID-AFRIKA

is diep. Eenige jaren later werd een groot aantal Duitschers naar de King William divisie van Zuid-Afrika overgebracht. Zij werden ook landbouwers, en hunne afstammelingen zijn reeds ware Afrikaners. Bovendien trokken voor lange jaren voortdurend, menschen van andere landen afzonderlijk het land binnen. Hetzij zij uitkwamen voor hun gezondheid, of als Geestelijken, Zendingen, Dokters, of wel zoekende naar handenarbeid of als landbouwers, zij werden, of neigden te worden, bijna dadelijk Afrikaners. Zij vestigden zich voor goed in het land, tusschen menschen die permanente inwoners waren, zij trouwden dikwijls met vrouwen in Zuid-Afrika geboren, en wortelden zich stevig in het land vast. Zij brachten ons geen nieuwe moeilijkheden mede naar Zuid-Afrika. Zij vestigden zich onder ons, levende als wij leven en onze levens en belangen deelende. Men heeft wel eens gezegd, dat er dertig jaren noodig zijn om een Afrikaner te maken en in zekeren zin is dit waar. Zelfs nu, meer in het bijzonder, in tijden van druk gevaar, kan men gemakkelijk de man onderscheiden, van welk ras ook, en hoelang ook in het land, die hier geboren is. Doch in hoofdstuk zijn deze nieuw aangekomenen snel en in verbazende mate Afrikaners geworden en werden gelijdelijk binnen komende om zoo te zeggen, gemakkelijk door Zuid-Afrika verteerd.

.....
Doch gedurende de laatste paar jaren heeft zich

EEN NIEUW VERSCHIJSSEL VOORGEDAAN

in het Zuid-Afrikaansche leven. Door de ontdekking van groote hoeveelheden mineralen in Zuid-Afrika, meer in het bijzonder goud, werd plotseling een grooter bevolking tot zijne kusten aangetrokken, die, ten minste niet dadelijk, Zuid-Afrikaansch is of kan zijn.

Dit lichaam is bekend onder den naam van de «Uitlanders.» Ongelukkigerwijze en zonder eigen fout, werd het grootste gedeelte van dit goud hoofdzakelijk langs de Witwatersrand gevonden, binnen het grandgebied van de Transvaalsche Republiek, en meer in het bijzonder op de plaats waar het groote Mijnkamp van Johannesburg nu staat, zoodat de hoofddruk van de nieuw aangekomenen hoofdzakelijk op de kleine Republiek neerkwam. Het is wellicht niet noodig om Johannesburg te beschrijven aan hen die de groote Mijnkampen van Klondijk en West Amerika kennen. Hier worden die verschillende en veelkleurige menschelijke wezens gevonden, die overal in de wereld verschijnen waar goud is ontdekt. De Chineesch met zijn staart, de Indische Koeli, de stoere kaffer en de bastard, alle soorten van donkere en gekleurde menschen worden hier gevonden, en zijn aanmerkelijk grooter in aantal dan de blanken. Doch ook de blanke bevolking is niet minder verscheiden en gemengd. Wanneer men voor het eerst door de straten wandelt, heeft men een gevoel alsof men Zuid-Afrika heeft verlaten, en men zich slechts in het een of ander cosmopolitische centrum bevindt, hetwelk overal zou kunnen zijn waar alle naties en kleuren zich om den Golen Koning verzamelen. Russische joden en Polen zijn hier bij duizenden, die in Zuid-Afrika vrijheid zoeken van verdrukking, welke vrijheid dat verguisde ras in hun eigen geboorteland werd ontzegd, mijners van Cornwall en Northumberland; werklieden van alle deelen der aarde; Fransche, Duitsche en Engelsche handelslieden; terwijl op de beurs menschen worden gevonden van iedere Europeesche Nationaliteit, ofschoon de Jood wel in de meerderheid is. De Amerikaansche vreemdelingen zijn niet groot in aantal, doch worden vertegenwoordigd door misschien de meest belezene en verlichte klasse in het kamp. De mijn-ingenieur en groote importeurs van mijnmachineriën, behooren dikwijls tot dat ras; onze rechtsgeleerden en dokters behooren tot allerlei Nationaliteiten, terwijl boven en behalve alle vreemdelingen er nog een zeker bijmengsel is van Engelsche en Hollandsche Afrikaners. In den loop van een dag komt men in aanraking met mannen van allerlei slag Uw huisknecht mag een kaffer zijn, uw waschvrouw is een bastard, uw slager is een Hongaar, uw bakker is een Engelschman, de man die uwe schoenen verzoolt een Duitscher, gij koopt uwe groenten en vruchten van een Indischen Koelie, uw steenkool van een Chinees om de hoek, uw kruidenier is een Russische jood en uw beste vriend een Amerikaan. Dit is een werkelijke en niet eene denkbeeldige beschrijving. Men vindt hier de meest bekende prostituées van Chicago, benevens dat slag van vrouwen dat in Johannesburg bekend staat onder den naam van «Continentale vrouwen» en die bij honderden van Parijs en het overige gedeelte van Europa hier zijn binnen gestroomd. Evenals in alle mijnkampen wordt hier ook druk gedobbeld; niet slechts mannen maar ook vrouwen plaatsen hun geld op de «totalisator», en

EEN LAGE KOORTSACHTIGE BEGEERTE

voor toevallige weelde verteert ons. Gewelddadige misdaden zijn niet onbekend, en indien men als iemand, die slechts één ander groot mijncentrum in zijn eerste ontstaan heeft gekend en wiens informatie in dit opzicht daarom grootelijks uit boeken is verkregen, met autoriteit mag spreken, dan steekt Johannesburg gunstig, ja *zeer* gunstig uit boven andere groote mijnkampen in het eerste stadium van hun bestaan. Het leven van aankweking en onpersoonlijke gedachten is, zooals onder een nieuwe en nomadische bevolking bijna niet anders kan, grootelijks afwezig; kunst en wetenschap zijn noodzakelijkerwijze onvertegenwoordigd, doch een algemeene waakzaamheid en scherpzinnigheid kenmerkt onze bevolking. In het grootste gedeelte van onze Mijnwerkers en werklieden, van onze jonge mannen in banken, handelshuizen, bezitten wij een groote hoeveelheid vast, intelligent onschatbaar en maatschappelijk materiaal, hetwelk een tegenwicht vormt voor die groote menschelijke instrooming die in dit, zoowel als in alle andere mijnkampen, wordt gevonden; terwijl onder onze professioneele mannen en mijnambtenaren een groote hoeveelheid van de hoogste professioneele kennis en bekwaamheid wordt gevonden. Het zou inderdaad een geluk zijn voor de dappere kleine Transvaalsche Republiek zoowel als voor Zuid-Afrika in zijn geheel, indien het grootste gedeelte van deze kleine menschelijke natuur voor altijd ons zou toebehooren, indien zij hier kwamen om bij ons te blijven, om uit onze beker te drinken en van onze borden te eten, doch in de meeste gevallen is dit niet zoo. Het grootste gedeelte van de bevolking, en in het bijzonder het meest waardevolle en beschaafde element, is hier slechts tijdelijk, zooals menschen die naar Italië of het Zuiden van Frankrijk gaan voor gezondheid en zonschijn. Zelfs wanneer zij jaar na jaar daarheen gaan of Villa's koopen en er zich voor een tijd vestigen, toch gaan zij er slechts heen om gezondheid en zonschijn en schieten er geen wortel; en even als mannen naar Italië gaan voor gezondheid en zonschijn, evenzoo komt het grootste gedeelte van ons hier om goud of een tijdelijk levensonderhoud te zoeken, doch voor niets anders. Zelfs onze mijnwerkers en werklieden in Johannesburg, het meest standvastige en mogelijk het meest blijvende element in onze bevolking, hebben in vele gevallen hunne vrouwen en familie in Cornwall of elders gelaten, en wanneer zij ze hier hebben, denken zij er toch nog aan om in later jaren voor goed naar huis terug te keeren, terwijl dit bij de meer goeude klassen bijna algemeen het geval is. Niet alleen hebben onze voornaamste mijningenieurs en de groote speculanten niet de minste bedoeling om blijvend in Johannesburg te wonen; de meeste hunner toch hebben hunne vrouwen en familie in Engeland, Amerika, of op het vaste land, en plannen zoo spoedig mogelijk om zich uit de zaken terug te trekken en om tot de modekringen in Europa of Amerika terug te keeren. Zelfs onder in — Zuid-Afrika — geboren mannen, is het grootste gedeelte van ons van plan naar onze eigene schoonere geboorteplaatsen en woningen in de Kolonie vroeger of later terug te keeren, en het eenige element dat waarschijnlijk een volledig gedeelte van de Zuid-Afrikaansche natie van de toekomst zal vormen en onderdaan zal worden van de Transvaalsche Republiek, is het meer arme element, dat, ten gevolge van de grootere voordeelen voor werk hier niet in staat zal zijn naar hun oorspronkelijk tehuis terug te keeren. De nomadische bevolking van Johannesburg bestaat ongetwijfeld uit mannen die dappere en loyale ingezetenen zijn van hun eigen natie en hun eigen land. Indien morgen

AMERIKA IN GEVAAR WARE

zou wellicht ieder Amerikaansch onderdaan tot Amerika's boezem terugkeeren, en zou niet alleen zijn leven, doch ook de rijkdom door hem in Zuid Afrika van Zuid-Afri-

kaanschen grond verworven, opofferen, ter verdediging van zijn land. Iedere Duitscher zou naar het vaderland terugkeeren; iedere Engelschman, iedere Franschman zou dit, zooals alle dappere mannen in de wereldgeschiedenis hebben gedaan, doen, wanneer de kreet gehoord wordt «het geboorteland is in gevaar». De weinige Spanjaarden die hier waren trokken naar Spanje terug zoodra het nieuws van den oorlog bekend werd. Een van de schitterendste, bekwaamste Engelsche journalisten (een man wiens opinie omtrent eenig onderwerp zijn eigen land betreffende wij bijna aannemen met de vereering die toekomt aan den man die spreekt over een onderwerp dat hij wel kent en bestudeerd heeft met meer dan gewone bekwaamheid, doch die slechts eenige maanden in ons land was geweest en daarom geen vol begrip had noch van ons volk noch van onze probleemen die, tengevolge van ingewikkeldheid en veelzijdigheid, onderwerpen zijn waaraan een geheel leven moet worden toegewijd) die man zeide drie en een half jaar geleden, toen de dappere kleine Jameson — dapper hoe verkeerd ook — het land binnen gezonden werd om de mijnen van Johannesburg voor zijn meester te veroveren, en toen de groote gemengde bevolking van Johannesburg, Duitschers, Franschen, Engelschen en Joden, Arabieren en Chineezers, weigerden om op te staan en hem te gaan helpen en toen honderden Engelschen, menschen van Cornwall en anderen uit Johannesburg vluchtten, vreezende dat Jameson zou aankomen en een oproer mocht verwekken, die man zeide dat Johannesburg voor altijd in de geschiedenis bekend zou staan onder den naam van «Judasburg» en dat de mannen van Cornwall en andere Engelschen die uit de plaats vluchtten lafaards waren. Doch hij was verkeerd,

JOHANNESBURG IS GEEN «JUDASBURG»,

en de Engelschen die vluchtten waren geen lafaards. Er vloeide bloed in hunne aderen even dapper als dat van eenig man in Engeland, en indien mogelijk een vijandige macht hun geboorteland ware aangevallen, zouden deze zelfde Cornwall mijnwerkers en Engelsche werklieden tot de laatste man sterven in de verdediging van hun land. Die mannen waren vreemdelingen hier; zij kwamen het brood verdienen dat zij met moeite in hun eigen land konden gewinnen; zij werden vriendelijk door Zuid-Afrika behandeld en maakten hier geld; doch waren zij gebonden om in een vreemd land te sterven om redenen die zij niet kenden en ook waar zij niets om gaven?

Slechts een ding kan met mogelijkheid een oorlog en de verwoesting van onze medemenschen rechtvaardigen in de oogen van de verlichte en menschelijke burgers van de 19te eeuw: de onvermijdelijke overtuiging dat op geene andere wijze wij ons eigen leven en vrijheid kunnen behouden tegen een sterkere macht, of een zwakkere staat of individueel kunnen verdedigen tegen een sterkere. Niets kan zulks zelfs vergoelijken dan een zoo sterkere overtuiging van een recht dat moet worden gehandhaafd dat wij gewillig zijn niet alleen om andere menschen te huren om voor ons te vechten en te sterven, doch ook om onze eigene levens te wagen.

EEN LEVEN VOOR EEN LEVEN

dit zou de Engelschman in Johannesburg en vreemdelingen van alle naties met geen mogelijkheid kunnen voelen. Zij waren niet meer gehouden om te sterven ten einde contrôle te verkrijgen over de goudmijnen van Johannesburg voor een reeds rijken man of zijn deelgenooten dan om Afrikaners te helpen ze te verdedigen, evenmin als wij, die het Zuiden van Frankrijk of Italie voor gezondheidsredenen bezoeken, ons gehouden zouden achten daar te blijven en te sterven, indien een oorlog uitbreekt tusschen de Bonapartisten en de Republiek, of den Paus en den Koning. Indien door een proces van abstracte gedachten, wij tot de sterke overtuiging van een recht zijn gekomen, of wel van menschelijke rechtvaardigheid die gehandhaafd moet worden voor een zaak waarmede wij in werkelijkheid niets te doen hebben, mogen wij ons moreel verplicht achten, daar aan deel te nemen, doch geen man kan het ons verwijten indien wij weigeren om in een vreemd land te sterven voor

EEN ZAAK, DIE NIET DE ONZE IS.

De Engelschen en anderen die weigerden in Johannesburg te vechten, of vluchtten liever dan de risico te loopen van te blijven, volgden den eenigen weg open voor verstandige en eerlijke menschen. Indien zij besloten hadden bij voortdurend in Zuid-Afrika te blijven en burgers van de Transvaalsche Republiek te worden, zou het een ander geval hebben kunnen zijn, — zooals de zaak stond konden zij niet het hart doorboren van een volk, dat hen gastvrij had ontvangen, en konden zij geen poging doen om een land te vernietigen waar zij niets hadden gevonden dan grooter weelde en maatschappelijke welvaart dan in hun eigen; evenmin konden zij een doodelijken inval aangaan voor een man voor wien de werkers van Johannesburg persoonlijk niets over hadden, en met wien zij geen enkel punt van sympathie of belang gemeen hadden. Door Johannesburg te verlaten en te weigeren om te vechten, volgden zij den eenigen weg dien hen door rechtvaardigheid en eer was overgelaten.

Om de moeilijkheid waarvoor de kleine Transvaalsche Republiek heden staat, goed te kunnen begrijpen moeten de Engelschen zich niet alleen voorstellen, dat binnen een tijdperk van tien of twaalf jaar 40,000,000 Russen, Franschen en Duitschers Engeland zouden binnen komen, niet in kleine hoeveelheden en over een tijdperk over een halve eeuw loopende, zoodat zij in zekere mate zouden kunnen worden opgenomen en opgelost in de oorspronkelijke bevolking, doch dadelijk en in eens; niet alleen, dat het grootste gedeelte hunner niet van plan was in Engeland te blijven, en daar slechts was om rijkdom te verzamelen; niet alleen, dat het grootste gedeelte van dezen rijkdom dadelijk naar andere landen werd geëxporteerd waardoor Rusland, Frankrijk en Duitschland werden verrijkt uit de opbrengst van den Engelschen grond: dat zou betrekkelijk een kleine zaak zijn; doch dat het grootste gedeelte van de verkregen weelde in handen was van eenige weinige personen en dat bovendien deze personen voor het grootste gedeelte gekant waren tegen de voortdurende vrijheid en onafhankelijkheid van Engeland en beproefden om met de hulp van die uit Engeland verkregen weelde Rusland en Frankrijk tegen haar op te zetten, opdat zij door het verlies van haar vrijheid beter in staat zouden zijn over hare weelde en grond te beschikken. Als de Engelschman deze toekomst levendig voor zich heeft afgeteekend, zal hij nagenoeg in gecondenseerden vorm, een beeld hebben van het vraagstuk waar het volk en de Regeering van de

Transvaalsche Republiek heden tegenover staat en wij vragen het hem rechtuit of dit vraagstuk niet

ONEINDIG INGEWIKKELD EN MOEILIJK IS?

Veel ongelukkig misverstand is ontstaan door het eenvoudig gebruik van de uitdrukkingen «kapitalist» en «monopolist» in de bespreking van Zuid-Afrikaansche zaken. Zonder bijvoeging of verklaring maken zij een verkeerden indruk. Deze uitdrukkingen zoo gemeenzaam voor den student van sociale verschijnselen in Europa en Amerika, worden gewoonlijk gebruikt in betrekking tot eene grootere, maar eene zeer bepaalde verzameling van vraagstukken. De uitdrukkingen «kapitalisme», «monopolist» en «millionair» worden nu algemeen verbonden aan de kwestie van het vormen van «trusts» en «corners», etc. etc. etc., en de kwestie of het wenschelijk is, dat de maatschappij zich zoo zou inrichten dat één mensch gemakkelijk in het bezit zou kunnen geraken van 20,000,000, terwijl de grootste meerderheid van even verstandige en even werkzame menschen weinig of niets krijgen van den arbeid der menschheid. Deze kwestie is een wereldkwestie; zij is in geen opzicht aan Zuid Afrika eigen, zij is een wereldkwestie waarover, als vrucht van veel denken, nauwkeurig overwegen en vele proeven, de volkeren van de beschaafde wereld zullen worden opgeroepen zich gedurende de 20ste eeuw uit te spreken, maar het is geen kwestie waartegenover Zuid Afrika zich op het oogenblik bevindt. De kwestie voor ons is niet, zal één *Afrikaner* 20,000,000 bezitten, in een paleis wonen, op champagne leven, zijn jacht in Tafelbaai hebben en vrouwen behangen met juweelen van 100,000 pond waarde, terwijl de *Afrikaner* naast hem wonende, niets heeft? Ons vraagstuk is niet hetzelfde als dat van Amerika.

In Amerika zijn verscheiden personen die vele millioenen bezitten, maar wanneer de Vereenigde Staten in hun geheel worden genomen, zinken de 40,000,000 pond sterling van het rijkste individu tot niets. En ware het den wensch van den rijksten millionair in de Staten om de geheele bevolking voor politieke doeleinden

TE BEDERVEN EN OMTEKOOPEN,

zou hij zelfs niet één pond per hoofd kunnen betalen aan de 80,000,000 inwoners van het land. Verder is de meerderheid van de Amerikaansche millionairs, *Amerikaansch*, zij verschillen in geen enkel opzicht van den schoenmaker in de steeg of van den boer achter de ploeg, uitgenomen wat aangaat hun bezit van groote weelde en met betrekking tot hunne belangen en gevoelens. Zij zijn Amerikaansche burgers; hun lot is één met dat van het land waarin zij leven, en hunne aspiratiën zijn Amerikaansch. Indien morgen een groot ongeluk Amerika ware te overvallen, is er geen reden om te veronderstellen dat het hart van een Rockefeller of een van der Bilt, niet even pijnlijk zou aangedaan zijn, als dat van den eenvoudigste veedrijver in de Staten. Wanneer zij sterven, laten zij hunne milde giften aan Amerikaansche instellingen na en de Hooge scholen en openbare instellingen van Amerika worden door hen begiftigd. Het meereindeel zelfs van die weelde dat zij voor zich zelf besteden, wordt in Amerika uitgegeven en, of zij het willen of niet, keert in vele vormen tot het volk van het land terug. De millonairs van Amerika zijn en blijven Amerikanen; en de J. Gould die zijne millioenen zou besteden om oorlog te stoken tusschen het Noorden en het Zuiden, of om er bij Engeland op aan te dringen om Amerikaansche burgers aan te vallen en te dooden, zou spoedig na verdienste door zijne medeburgers, hetzij hij millionair hetzij hij een bedelaar was, behandeld worden. De kwestie of de condities die leiden tot zulk een groote verzameling van fortuin in de handen van private individuen wenschelijk is en van maatschappelijk voordeel, is nog open en biedt een billijk veld aan voor onpartijdige discussie; doch tot welk besluit men ook komt met betrekking tot millionairs en privaate monopolie zooals in de Vereenigde Staten bestaande, slaat dit weinig of niets op het vraagstuk in Zuid Afrika, dat geheel op zich zelf staat. Zuid Afrika is een jong land en als een geheel genomen, is het een droog dor land voor landbouw. Ons ongeëvenaard klimaat, ons verheven oneffen natuurlijk schoon land,

DE VREUGDE EN TROTSCH

van het Zuid Afrikaansche hart, is grootelijks het gevolg van deze zelfde droogheid en rotsachtigheid. Gedeelten er van zijn vruchtbaar, doch wij hebben geen uitgestrekte korenproduceerende vlakten die voor geslachten bebouwd kunnen worden zonder ooit te verminderen, zooals in Rusland en Amerika; wij hebben weinige hulpmiddelen om die groote voorraad vleesch te produceeren die uit Australie en Nieuw Zeeland komen, wij importeeren zelfs reeds een groot gedeelte van het graan en het vleesch dat wij consumeeren. Met de noodige zorg mogen wij een groot vruchtenproduceerend land worden en wat rijke en zware wijnen produceeren, doch wat landbouw betreft, zijn wij en moeten wij over het geheel, vergeleken met de andere landen, eene arme natie blijven. Evenmin hebben wij eenige groote binnenlandsche meren, zeëen en rivieren of takken van de zee, waardoor wij een groot maritiem of vervoer volk kunnen worden. Wij hebben slechts één ding dat ons vrijwaart van het armste volk op de aarde te zijn, en ons een van de rijkste behoort te maken. Wij hebben onzen ontzachelijken voorraad minerale rijkdom in goud en diamanten en misschien andere nog niet ontdekte rijkdommen. Dit is al wat wij hebben, de natuur heeft ons niets anders gegeven; hadden wij dit niet, dan zouden wij een arm volk zijn. Onze groote nationale instellingen, onze hooge scholen en musca, onze kunstgalerijen en Universiteiten, moeten worden opgericht en onderhouden uit de aderen door rotsen en heuvels en modderbedden loopende, die in onze dorre vlakten liggen en gevuld zijn met juweelen; door middel hiervan moet ons opvoedingssysteem worden uitgebreid; en, van de materiele zijde genomen, moet hieruit de groote toekomst van Zuid Afrika worden opgebouwd, of anders in het geheel niet. De ontdekking van onze minerale rijkdom kwam eenigszins plotseling over ons. Wij waren niet voorbereid voor het verschijnen daarvan, door wijze wetgevingen, zooals in Nieuw Zeeland en sommige andere landen. Vóór dat het volk van Zuid Afrika als een geheel, tijd had gehad om de waarheid te kennen en om de eerste

GROOTE EN VERBAZENDE LES

te leeren, die onze diamanten ons zou hebben moeten leeren, werden de goudmijnen van Transvaal ontdekt. Wij *Afrikaners*, zowel Hollandsch als Engelsch, zijn een eigenaardig volk; sterk, dapper, met een verschrikkelijke intensiteit en volharding, doch

wij zijn geen scherpziend volk, wel ingewijd in de bewegingen van de speculatieve wereld. In eenige weinige jaren was de rijkdom van Zuid Afrika, zijne goud- en diamantmijnen, zijn kolenvelden en zelfs zijn meest woeste landen, van af de schoone Hexriviervalei tot aan de Magaliesberg, voor een groot gedeelte overgegaan in de handen van een troepje speculateurs. In bijna geen enkel geval zijn zij Afrikaners. Dat zij geen Afrikaners zijn, zou op zichzelf niets aan de zaak af- of toedoen, indien zij slechts hun lot met het onze hadden verbonden, indien zij in sympathie, hoop en vrede, één met ons waren. Dit zijn zij echter niet. Het is niet alleen dat de rijkdom die ons een van de rijkste volken in de wereld zou gemaakt hebben, ons een van de armste heeft gelaten, geëxporteerd wordt naar andere landen; dat er paleizen mede gebouwd worden in Park Lane en jachten in de Middellandsche zeeën, de zakken vult van de Croupiers in Monte Carlo en vreemde vrouwen daarmede met juweelen bedekt worden, terwijl onze burgers in armoede sloven; dit is een gering iets, doch die mannen behoren niet tot ons. Dat wij Zuid Afrika beminnen, dat zijn groote toekomst ons liever is dan onze eigene belangen, dat in de gedachte van zijne groote en edele bestemming de bron ligt van ons patriotisme en hoogste inspiratie, dat wij voor zijn welzijn in de verre toekomst, wij, zoowel Hollandsch als Engelsch, alles voor het tegenwoordige zouden opofferen, gaat hen niet meer ter harte dan de toekomst van de Galapagos Eilanden. Wij zijn slechts een jachtgrond voor hen, een veld om rijkdom uit te verkrijgen, om

FAAM EN FORTUIN OP TE BOUWEN

en niets meer. Dit geldt niet alleen de Transvaal; van af de schoone Heksriviervalei Oost, West, Noord en Zuid, wordt onze grond van ons weggenomen, om over te gaan in de handen van mannen die niet alleen niets om Zuid Afrika geven, doch die de groote rijkdom die zij uit de Zuid-Afrikaansche grond hebben verkregen, aanwenden in een poging om ons publieke leven te bederven en hunne eigene mannen in onze Parlementen te zetten; om de teugels van het bewind te grijpen, opdat hunne weelde nog meer vergroot zoude worden. Is het vreemd, dat van uit de harten van Afrikaners, zoowel Hollandsche als Engelsche een dringende en bittere kreet opgaat; «Wij hebben ons geboorterecht verkocht voor een schotel linzen. De landen, de minerale rijkdom die ons had moeten toebehooren om het groote Afrika van de toekomst op te bouwen, is in vreemde handen overgegaan. En zij gebruiken het goud dat zij uit ons krijgen om ons te verslaven, zij doorboren er onze harten met een zwaard verguld met Afrikaansche goud. Zoolang het goud en de steenen onontdekt bleven in de schoot van onze grond, werd dit opgespaard voor ons en onze kleinkinderen om de groote toekomst op te bouwen: het gaat van ons weg om nimmer terug te keeren; en wanneer zij onze aarde hebben ontbloot en de Afrikaansche beenderen even schoon gekloven hebben, als de aasdieren het karkas van prooi, zullen zij ons achter laten met het gebroken geraamte.»

Ik denk niet, dat er een weldenkend sympatetisch mensch is die deze kreet zonder medegevoel kan aanhooren. De Zuid-Afrikaansche kwestie is geheel verschillend van de kwestie: zal een man 20,000,000 bezitten, terwijl zijn broeder niets bezit? Zij is veel dieper. Niettegenstaande is er eene ander zijde aan de kwestie. Naties, evenals individuen, lijden en moeten de prijs betalen, meer voor hun onwetenheid en onkunde dan voor hun opzettelijke misdaden. Hij die onachtzaam en intellectueel verstompt daarneder zit, terwijl een groot kwaad begaan wordt, zondigt evenveel als hij wiens positieve handeling die voortbrengt, en moet hij dezelfde prijs betalen. De man aan het roer, die slapen gaat, kan het de rots niet kwalijk nemen wanneer het schip daarop geworpen wordt, al wordt het in stukken gereten. Hij behoorde te weten dat de rots daar was en er van af gestuurd hebben. Het is wellicht natuurlijk dat

EEN GROOTE BITTERHEID

in onze harten gerezen is ten opzichte van de menschen, die ons hebben ontferd; doch is dit altijd juist? Persoonlijk en in het private leven kunnen zij ver van onmenschelijk en onjuist zijn; zij mogen die kwaliteit zelfs in ruime mate bezitten; meestens blijven zij mannen en broeders die in geenerlei wijze van de meerderheid van ons verschillen. Wij maakten zekere wetten en regulaties, zij deden daar hun voordeel mede voor hun eigen succes; zij hebben slechts de universeele wetten van de bezigheids-wereld en van de strijd der mededinging opgevolgd. Wij waren het die onszelven niet verdedigden en moeten dus de gevolgen dragen. Zoolang als eenige van die mannen de weelde die zij uit Afrika kregen slechts gebruiken voor hunne eigene genoegens en belang, hebben wij niet veel om ons over te beklagen en moeten de vrucht van onze dwaasheid dragen. De speculateurs die in Mashonaland regeeren waren wijzer dan wij; zij beschikten dat 50 p.c. van alle goudmijn-winsten aan de Regeering zouden komen en zij behielden alle gevonden diamanten als een Gouvernements monopolie. Wij waren niet verstandig genoeg om dit te doen en de natie moet er onder lijden; doch armoede is niet het ergste dat een individu of eene natie kan overkomen. In die harde school worden de edelste lessen en de beste deugden geleerd; de grootste naties, evenals de grootste individuen zijn dikwijls het armste geweest; en met weelde komt dikwijls wat verschrikkelijker is dan armoede,—corruptie. Niet al de millionairs van Europa kunnen beletten dat een genie in dit land geboren wordt om het te verlichten; al het goud van Afrika kan ons niet beletten de dapperste meest vrije natie op de aarde te zijn; geen levend man kan de glorie van onze Afrikaansche lucht ons uit de oogen sluiten of iets van onze uitbundige vreugde over onze groote Afrikaansche vlakten dooden, evenmin kan de geheele aarde ons beletten tot een groot wijs en vrij volk op te groeien. De fouten van het verleden kunnen wij niet te niet doen, doch

DE TOEKOMST BEHOORT ONS.

Doch wanneer de man, die geldeloos aan onze kusten kwam en millioenen voor zich vergadert uit onze zelfstandigheid niet tevreden is met zijne winsten, wanneer hij tracht om de Zuid-Afrikaansche grond, die hem ontving, met het bloed van zijne burgers te kleuren — wanneer zij zijn vrijheid zoeken te ontnemen — dan is de zaak geheel anders. Dit is het vraagstuk, waarvan het grootste gewicht op de schouders van de Zuid-Afrikaansche Republiek is gevallen. Het was dat scheepje, dat de zwaarste slag ontving, toen 80,000 zielen van alle nationaliteiten aan boord sprongen; en al sidderde het voor

een oogenblik van voren naar achteren, toch zette het zijn koers naar de kust voort met alle man aan boord. Wij stellen de vraag, niet aan den man in de straat, die wegens gebrek aan tijd of belangstelling, het wellicht betreuren zal aan zulke zaken geen aandacht te hebben geschonken, doch aan alle staatslieden van welke nationaliteit ook, die de problemen van maatschappelijke opbouw en praktische staathuishoudkunde hebben bestudeerd en aan alle denkers, die tijd en studie hebben besteed aan de opheldering van sociale vraagstukken en de inrichting van maatschappijen en naties, of het vraagstuk, dat plotseling dezen kleinen Staat ter oplossing werd voorgelegd, niet in ingewikkeldheid en moeilijkheid datgene overtreft, waarmede immer het volk van eenig land in het verleden of in het tegenwoordige heeft moeten te doen hebben? Wanneer wij herinneren hoe ernstig de aankomst van een paar honderd duizend Chineezers in Amerika werd besproken, die spoedig verloren gaan in de groote massa van bevolking, evenals een handvol kaf verloren gaat in een zak met koren; wanneer wij ons het feit te binnen brengen, dat de verschijning in Engeland van een paar duizend werkende Polen en Russische Joden onder eene groote bevolking, waaronder zij zullen zijn opgenomen om in minder dan twee generaties, goede en werkelijke Engelsche onderdanen te vormen, plechtig werd besproken als

EEN GROOTE NATIONALE RAMP,

en maatregelen met alle ernst besproken werden om ze met geweld er uit te zetten, zal het alle onpartijdige en waarheidlievende menschen zonder twijfel duidelijk zijn, dat het vraagstuk, dat de Transvaalsche Republiek plotseling te behandelen had van meer dan gewone ingewikkeldheid en moeilijkheid was. Wij stellen de vraag aan alle edelmoedigen en rechtvaardigen, hetzij staatslieden of denkers, of de kleine Republiek onze sympathie niet verdient, de sympathie die menschen met een verstandigen geest begaafd, aan allen schenken, die nieuwe en ingewikkelde vraagstukken moeten behandelen, waar vorige ondervinding van het menschdom geen weg heeft aangetoond — en of, indien wij het onderwerp aanroeren, het niet noodig is, dat die sympathie geschonken worde in die ruime, onpartijdige, waarheidzoekende geest, waarin menscheijkheid ons gebiedt alle groote sociale moeilijkheden en kwesties te naderen? Het is somtijds gezegd geworden, dat wanneer men van de kruin van den heuvel nederziet op het groote mijnkamp van Johannesburg aan den voet, met zijn berghoogen hoopen wit zand en afval, zijn mijnschoorsteenen rook uitpuwende, met zijn 70.000 kaffers en zijn 80.000 mannen en vrouwen, blanke en gekleurde, van alle nationaliteiten, die hier vergaderd zijn in den tijd van een paar jaren, op dezelfde plaats waar 15 jaren geleden de Boerenzoon zijne schapen naar het water geleidde en de boerenvrouw des avonds alleen aan de huisdeur zat om naar het ondergaan van de zon te kijken, dat wij nederzien op het meest verwonderlijke schouwspel op aarde. En verwonderlijk is het; doch als wij er op neder zien komt altijd de gedachte in ons op van iets, dat nog verwonderlijker is — de wonderlijke wijze namelijk, waarop een kleine natie van eenvoudige menschen in vrede levende in het land dat zij beminden, ver van het gewoel van steden en het onderhoud met menschen, aan de moeilijkheden van hunne conditie het hoofd hebben geboden; hoe zij zonder onderwijs in staatkunde of opvolgende regels van politiek, zijn opgestaan om deze groote moeilijkheden in het aangezicht te zien en ernstig hebben getracht ze in een open geest tegemoet te komen en grootelijks geslaagd zijn. Niets dan dat

WONDERBAARLIJK EN VERWONDERLIJK INSTINCT

voor staatkunde en de organisatie en inrichting van nieuwe maatschappelijke condities die als een gave van het bloed geerfd schijnt te worden door al die menschen die opkwamen in de kleine deltas in het Noord-oosten van het vaste land van Europa, maar vanwaar zoowel de Engelsche als de Hollandsche menschen zijn opgestegen, kon dit mogelijk gemaakt hebben. Wij zeggen niet, dat de Transvaalsche Republiek onder haar geleiders en regeerders een Solon of een Licurgus heeft; doch zij heeft heden ten dage onder de menschen die haar lot bestieren dappere en ernstige mannen die manlijk en met diepen ernst trachten om de groote vraagstukken die hen zijn voorgelegd te behandelen in een wijden geest van menscheijkheid en rechtvaardigheid. En wij herhalen het weder, dat de sterke sympathie van alle ernstige en nadenkende menschen niet slechts in Afrika maar ook in Engeland hen behooren bij te staan. Laat ons nu bijv. een van de eenvoudigste elementen van de kwestie nemen, het geven van stemrecht aan de nieuw aangekomenen. Zelfs diegene onzer die evenals de schrijfster somtijds genoemd worden «de dweepers van het stemrecht», die beweren, dat in de meeste gevallen die Staat het gezondste en sterkste is, waar ieder volwassen burger onafhankelijk van geslacht of politiek, een stem bezit, baseeren onze bewering op het feit, dat ieder individu een integreerend deel vormende van de maatschappij alles in de waagschaal heeft in die maatschappij; dat wat de vrouw in de waagschaal heeft, waarschijnlijk even groot zou zijn als dat van de man en dat van den armen man als dat van den rijken, want een ieder heeft slechts dat wat hij zijn alles noemt, zijn leven; en dat hun toeweiing aan haar toekomstig welzijn en hunne belangstelling in hare gaafheid waarschijnlijk gelijk zal zijn; dat de Staat wint door een stem te geven aan al zijn integreerende deelen. Doch het gras wordt onder onze voeten weggemaaid wanneer eene groote massa der betrokken personen geen integreerend deel van een Staat is doch slechts tijdelijk met hen is verbonden, geen belang in zijn verwijderde toekomst heeft en slechts een commercieel belang in het tegenwoordige. Wij mogen beweren (en persoonlijk zulks ten sterkste) dat op het oogenblik, dat een vreemdeling in een land aankomt hoe onbekend hij ook moge zijn met deszelfs wetten, gebruiken en belangen, hij, indien hij van plan is zich daar blijvend te vestigen en zijn leven en belang daarmede te vereenzelven, een integreerend deel van den Staat wordt en hem zoo spoedig mogelijk de macht behoort gegeven te worden om zijn wenschen kenbaar te maken door middel van de wetgevende macht; doch de

WERKELIJKE EN KLAARBLIJKE MOEILIKHEID

onstaat al dadelijk om te bepalen met wie, uit een stroom van vreemdelingen die plotseling een land binnen stroomen, het zoo is gesteld. Ik kan naar Italie gaan, vergezeld van twee vrienden wij kunnen hetzelfde huis onder ons huren (om eens een huishoudelijk beeld te gebruiken); er kan geen uiterlijk blijk van verschil in onze houding zijn; toch kan ik besloten hebben om in Italie te leven en te sterven, ik kan

er diepe genegenheid voelen voor het volk en zijne instellingen en groote zorg hebben over zijne toekomst; de eerste man kan geheel onverschillig wezen voor land en volk, alleen daar zijnde voor zijn gezondheid en weder vertrekkende zoodra hij hersteld is; de tweede kan beheerscht worden door een diepe haat voor Italie en de Italianen, niet alleen kan hij de natie geen goed toewenschen doch hij zou haar wellicht vertreden wenschen te zien door Oostenrijk en de inwoners vernietigd te zien. Door mij op het oogenblik van aankomst stemrecht te geven zou de Italiaansche natie een getrouw en toegenegen burger winnen die alles voor haar zou opofferen in tijden van gevaar en aan haar zijn beste gedachte zou wijden in tijden van vrede; door de tweede man onmiddellijk stemrecht te geven zou zij iets verrichten waardoor zij noch zou winnen noch zou verliezen, dus een geheel onverschillig negatief; door de derde man stemrecht te geven, zou zij iets verrichten gelijkstaande met een kleine maatschappelijke zelfmoord. Toch zou het onmogelijk zijn om dadelijk en met onze oppervlakkige studie het verschil tusschen ons te ontdekken.

DE GROOTE ZUSTER-REPUBLIEK

aan gindsche zijde van den Oceaan is aan deze moeilijkheden tegemoet gekomen door een proefverblijf van 5 jaren vast te stellen waarna zij, door het afleggen van een plechtigen eed alle getrouwheid aan eenigen vreemden soeverein of eenig land en meer in het bijzonder aan de Vorstin van Engeland en de Engelsche natie afleggende en na de wensch te kennen te hebben gegeven om als een burger van de Vereenigde Staten te leven en te sterven, stemrecht krijgen en burgers worden van de Amerikaansche Republiek. In dit geval, zoowel als in vele andere, zou het willen voorkomen alsof de groote Republiek een wijze en practische oplossing heeft gevonden van een ingewikkeld vraagstuk; en zouden wij in dit opzicht, zooals in vele andere opzichten, persoonlijk gaarne zien dat de handelwijze van de groote zuster-Republiek werd nagevolgd. Doch zij die nadenken zouden aan den anderen kant kunnen opmerken dat terwijl in Amerika, tenminste op het tegenwoordig oogenblik, de nieuwe burger slechts 1/16 millioen gedeelte ontvangt van de Staatsmacht en Regeeringscontrole door het verkrijgen van zijn stemrecht, in een kleine Staat zooals de Transvaal elke nieuwe burger meer dan 800 maal die macht ontvangt in de Regeering en de controle van het land en dat dit een ernstig verschil maakt in het belang dat wij er bij hebben om zekerheid te verkrijgen omtrent de loyaliteit en oprechtheid van onzen burger voor hij het stemrecht verkrijgt. Wij zien dit in en er is wel iets voor te zeggen. Door velen die oprecht verlangend zijn om tot een juiste en goed geëvenredigde conclusie te komen, is beweerd dat in een Republiek in een positie als die van de Transvaal, een langer verblijf en de stemmen van een zeker gedeelte van de reeds stemgerechtigde burgers noodig zijn voor de uitgestrekte rechten die door het burgerchap worden toegekend in een kleine zuiver democratische Staat. De condities voor het verkrijgen van stemrecht voor vreemdelingen in Engeland verschaffen ons geen leerrijke analogie; daar in een land met een hereditaire Souverein en een hereditair Hoogerhuis, de stemgerechtigde vreemdeling slechts een klein deel omvat van de macht die den kiezer wordt toegekend in een zuivere democratie; de kleine Russische Jood wien een stem in Londen is gegeven, kan nimmer het verheven Hoofd van den Staat worden, kan nimmer in het Hoogerhuis zitten of voor zijn leden stemmen en ontvangt slechts de geringe, gedeeltelijke macht om voor leden van het Lagerhuis te stemmen. Het is

IN EEN ZUIVERE DEMOCRATIE

waar het volk den Souverein vormt en in zich vertegenwoordigt den hereditairen regeerder en het hereditaire Opperhuis en Lagerhuis vereenigt, dat de persoonlijkheid van elk geaccrediteerd burger van het grootste gewicht wordt. Hoe grooter de stabiliteit en immobiliteit aan het eene einde van den Staat, hoe grooter mobiliteit en onstabiliteit aan het andere einde kan worden toegestaan zonder de stabiliteit van den Staat in zijn geheel of de gezonde uitvoering van zijn functiën in gevaar te brengen. Zelfs op deze betrekkelijk kleine stemrechtwestie, is het duidelijk dat het vraagstuk waarvoor de kleine Transvaalsche Republiek staat, een zeer ingewikkeld vraagstuk is waaromtrent vrijgevig liberalen geest en ernstig verlangen om tot het wijste menschelijkste en meest verlichte oordeel te komen, oprecht mogen verschillen. Er is geen noodzakelijkheid om hier verder te spreken omtrent die andere en veel ernstiger vraagstukken waaraan de Republiek tesamen met Zuid-Afrika, het hoofd biedt; de nadenkende geest kan die voor zich zelf opvolgen, tijd en proefnemingen moeten worden toegestaan voor de overige zaken om zich zelve te regelen.

Zuid-Afrika heeft meer trouwe en ware burgers noodig. Wie ook Zuid-Afrika binnenkomt en begeert een van ons te worden, uit onzen beker te drinken en van onzen schotel te eten, zijn zaad met het onze te mengen en van Zuid-Afrika de toekomst op te bouwen, laat ons hem met open armen ontvangen. Uit groote vermengingen van rassen, komen groote volken voort. De verachte en onderdrukte russische jood, die hier van daag aanlandt, verlevendigd door onze frissche Zuid-Afrikaansche briezen, mag nog de stamvader worden van den Spinoza en Maimonides van het groote toekomstige Zuid-Afrika, die de wereld in wijsbegeerte en gedachte zal leiden. De bleeke duitsche schoenlapper, die met zijn vrouw en kinderen vandaag aanlandt, mag nog, indien hij bij ons blijft en een van ons wordt, de vader van den grooteren Hans Sachs van Afrika worden; en de half uitgehongerde Iersche boer, kan de voorlooper worden van onzen toekomstigen Burkes en William Porters. De ruwe mijnwerker, afkomstig van Cornwall, die vandaag met verbaasde oogen op onze Zuid-Afrikaansche wereld ziet, mag ons nog onzen grootsten Staatsman en edelsten leider geven. De groote Afrikaansche Natie van de toekomst zal hare fondamenteen gelegd hebben van steenen uit vele landen. Zelfs de Koelie en de Chinees, indien hij onder ons komt, dan zouden wij persoonlijk zeggen, steekt hem de broederhand toe; wij mogen hem niet begeeren, wij mogen hem niet met opzet onder ons brengen, maar, indien hij komt, om onder ons te blijven, laat Zuid-Afrika een tehuis voor hem zijn. «Weest niet bevreesd vreemdelingen te ontvangen, want sommigen hebben daardoor, zonder het te weten, engelen geherbergd.»

. Wij, Engelsche Afrikaners van heden, die in den waren zin Afrikaners zijn

HET LAND VAN ONZE GEBOORTE

liefhebben, en personen die hier wonen, evenwel, gebonden door sterke liefdesbanden, niet alleen van intellectueele verwantschap, maar van persoonlijken hartstocht voor het

vaderland, van waar onze ouders kwamen, en waar de rijkste vormingsjaren van ons leven werden doorgebracht, wij staan heden op het midden tusschen deze twee groote secties van het Zuid-Afrikaansche volk, de oude die lang hier zijn geweest, en de nieuwe die pas aangekomen zijn; tusschen het geboorte land van onze vaders en het geliefde land van onze geboorte, en het wil toeschijnen alsof wij, echter door geen meerdere wijsheid of intellectuele wetenschap aan onze zijde, maar alleen als een resultaat van het toevallige van onze positie en van onze dubbele affecties, bekwaam zijn om een zekere functie op den dag van heden te vervullen, om als het ware te staan als middelpersonen en tolken, tusschen diegenen, waarmede onze positie ons dwingt te sympathiseeren, en hen te verstaan, zooals zij misschien niet in staat zijn elkander te begrijpen. Vooral op dit oogenblik is er een tijd aangebroken, dat noodzakelijk is, hoe gering wij ook onze aangeborene bekwaamheid voor die taak mogen gevoelen, wij niet mogen terugdeinzen noch stil en werkeloos blijven, maar door woord en daad die bijzondere functie, die ons door onze positie gegeven is, moeten uitoefenen.

Indien gevraagd wordt, waarom wij op dit speciale oogenblik ons verplicht gevoelen niet het stilzwijgen te bewaren, en wat het is, dat ons tot daad en spreken dwingt, dan kan het antwoord ons in een woord gegeven worden, OORLOG!

De lucht van Zuid-Afrika is

BEZWANGERD MET GERUCHTEN

onbegrijpelijk, onwaarschijnlijk, en weigeren wij hen te gelooven; nochtans telkens en telkens komen zij terug. Er zijn sommige dingen, waarmede de geest weigert zich ernstig bezig te houden, evenals die lang zijne moeder bemind en aanbeden heeft, zou weigeren de bewering aan te nemen van den eersten voorbijganger, dat er eenige mogelijkheid zou zijn, dat zij haar hand zou oplichten om zijne vrouw te slaan of zijn kind te dooden. Maar, zooveel herhaling mag ten laatste twijfel opwekken; en de man mag beginnen angstig uit te zien voor verdere bewijzen.

Wij Engelsch-Afrikaners, wij zijn verbijsterd, wij zijn verbaasd; wij zeggen «Er kan geen waarheid in zijn». Nochtans wij beginnen ons zelf af te vragen, «Wat beteekent deze ongewone beweging van gewapende en gehuurde soldaten op Zuid-Afrikaanschen bodem? Waarom zijn ze hier? En het eenige antwoord dat wij ons kunnen geven, hoever verwijderd en schijnbaar onmogelijk is OORLOG!

Van avond lachen wij erom en morgen, als wij opstaan, staat het weder voor ons, den eislijken twijfel oorlog! oorlog! en in Zuid-Afrika! Oorlog! tusschen blanken en blanken. Oorlog! Waarom? Van waar de oorzaak? Voor wien? Waarvoor? En de vraag krijgt geen antwoord. Wij gaan onderzoeken, wie van oorlog voordeel heeft. Heeft ons ras in Afrika en ons ras in Engeland zulke verschillende belangen, dat eenige zoo noodlottige ramp op ons kan vallen, als oorlog! Is er een toestand mogelijk, die het noodzakelijk kan maken, dat moeder en dochter moeten opstaan en in een ijselijke worsteling, en als het mogelijk is elkanders ingewanden uitscheuren? Dat onmogelijk geloovende, gaan wij onderzoeken, wie is het die van oorlog voordeel heeft?

Er is vandaag vrede in het land; de twee groote blanke rassen mengen dag bij dag, uur bij uur, hun bloed, en beiden vermengen zich met den vreemdeling. Geen dag gaat voorbij dat niet van de aderen van sommige Hollandsch-Zuid-Afrikaansche vrouw het kind van den Engelsch-Zuid-Afrikaanschen man wordt gevoed; geen week gaat voorbij, dat niet de geboortekreet van het kind van de Engelsch-Zuid-Afrikaansche vrouw de spraak geeft aan de spruit van den Hollandsch-Afrikaan; geen uur gaat voorbij of op de boerderij en in de stad en in het dorp omstrengelen Afrikaansche harten Engelsche en Engelsche Afrikaansche.

Indien de engel des doods zijne vleugelen over het land zou uitspreiden en in één nacht elken man, vrouw en kind van Afrikaansch en Engelsch bloed met den dood trof, den andere levend latende, dan zou het land een land van rouw zijn. Daar zou geen enkel huishouden zijn, noch het hart van een Afrikaansch geboren man of vrouw, dat niet moede van smart zoude zijn. Wij zouden de vrienden van onze kindsheid beweenen, de metgezellen van ons jonge leven, onze kleinkinderen, onze bloedverwanten, de zielen die ons hebben bemind en die wij hebben lief gehad. Door het vernietigen van het eene ras zou hij het andere hebben geïsoleerd. De tijd, die groote heelmester van alle verschillen, is bezig ons ineen te smelten tot een groot vereenigd volk, en de liefde beweegt zich nog sneller dan de tijd. Het is geen aangroeiende haat die voor oorlog roept tusschen Hollandsch- en Engelsch-Zuid-Afrikaansch geboren mannen en vrouwen. Op de lippen van onze kinderen groeten wij beide rassen dagelijks.

Dan zien wij rond in de politieke wereld en wij vragen ons zelve welke groote en verschrikkelijke misdaad begaan is, welke zorgeloze slachting en marteling van onschuldigen, dat bloed slechts met bloed kan uitgewischt worden? En wij vinden het bloed.

En nog zien wij rond en vragen welk groot en verschrikkelijk verschil er eensklaps tusschen ons gerezen is, zoo machtig, dat het menschelijk verstand het niet door vredesmiddelen kan oplossen, dat de hoogste en edelste diplomatie machteloos er voor nedervalt, en de wijsheid en het recht der menschheid het niet kunnen bereiken, behalve door het trekken van het zwaard door de moeder, en het hart der dochter daarmede te doorbooren?

Wij kunnen er geen vinden. En weder vragen wij onszelven

WIE HEEFT VOORDEEL BIJ OORLOG?

Waarvoor is het? Wie is er die hem begeert? Storten mannen stroomen bloeds evenals kinderen papavers afsnijden om het witte sap te zien vloeien?

WIE HEEFT VOORDEEL BIJ OORLOG?

Engeland niet. Het heeft het hart van eene groote jonge natie te verliezen. Het heeft een kabel van kameraadschap die over de zee strekt te breken. Het heeft tractaten te schenden. Het heeft de groote tradities van zijn verleden te verliezen. Wie ook speelt om te winnen, Engeland *verliest*.

WIE HEEFT VOORDEEL BIJ OORLOG?

Niet Afrika. De groote jonge natie, heden voortsnellende naar zijn eerste bewustzijn van leven, om verscheurd en verreten te worden en op zijn ledematen tot in zijn vollen leeftijd de merken der wonden te dragen, wonden van eene moederhand?

WIE HEEFT VOORDEEL BIJ OORLOG?

Niet de groote vrouw wier tachtig jaren heden bereikt worden, (x) die de herinnering van de langste en reinste Regeering met zich naar het graf zou willen dragen; die zou willen dat, wanneer de naties om haar zerk vergaderen er in het rond gefluisterd wordt «Dat was de hand eener moeder; zij heeft geen kind geslagen.»

WIE HEEFT VOORDEEL BIJ OORLOG?

Niet de dappere Engelsche soldaat; er zijn geen lauweren hier voor hem. De stervende knaap met de handen versch van de ploeg; de oude man waggelende naar het graf, die het geweer opvat om er mede te sterven; de eenvoudige boer die terwijl hij valt nog het laatste gefluister zijner vrouw hoort «Voor vrijheid en ons land,» en dit hoorende sterft—deze mannen kunnen geene lauweren om het voorhoofd van een soldaat binden; zij kunnen doodgeschoten worden maar niet overwonnen worden—roem berust bij mannen. Gaat, dappere soldaten en verdedigt de kusten van dat kleine eiland dat wij lief hebben; er zijn geen lauweren hier voor u.

WIE HEEFT VOORDEEL BIJ OORLOG?

Niet wij de Afrikaners, wier harten aan Engeland gehecht zijn. Wij hebben alle lief. Elke kogel van den gehuurden soldaat, die een Afrikaner nedervelt, doet meer; hij treft een weerklink in onze harten. Hij neemt het leven van een Afrikaner—in een ander doodt hij datgene wat niet weder herleven zal.

WIE HEEFT VOORDEEL BIJ OORLOG?

Er zijn sommigen die denken dat zij er voordeel bij hebben; Op den achtergrond bemerken wij mistige figuren; wij kennen den ouden stap; wij hooren het ritselen van papier, van hand tot hand gaande, en wij kennen den klank van goud; het is een oud bekend geluid in Afrika. We kennen het nu; Er zijn sommigen die *denken* dat zij er voordeel uit trekken; zullen zij het doen.

Maar men kan zeggen «Wat kan het schelen wie Engeland aandrijft, of voor wiens zaak het den oorlog onderneemt tegen de Afrikaners; dit is in elk geval zeker, dat zij kan winnen. Wij hebben de schepen, wij hebben de manschappen, wij hebben het geld.»

Wij antwoorden «Ja, Macht overwint in het algemeen—voor zekeren tijd ten minste.»

Het grootste Keizerrijk op aarde waar de zon nooit ondergaat, met zijn vijf honderd miljoen onderdanen mag in zijn volle majesteit van macht en glorie opstaan en die dertig duizend boeren verpletteren. Het mag geen overwinning zijn, maar ten minste zal het eene slachting zijn. Wij behooren te winnen. Wij hebben de schepen, wij hebben de manschappen, wij hebben het geld. Zal er nog niet iets anders zijn wat wij noodig hebben? De Zwitsers hadden het toen zij tegen Oostenrijk vochten; de drie honderd hadden het bij Thermopylae, ofschoon geen man gered was; het strekt tot het eindelijk behalen der overwinning. Is het de moeite waard te vechten indien wij het niet hebben?

Ik veronderstel dat er geen man is die heden zijn land lief heeft, die niet opgemerkt heeft dat in het leven der natie evenals in het leven van den individu, het uur van uitwendig succes het uur kan zijn van onherstelbare mislukking en dat het doodsuur hetzij van naties of individus dikwijls het uur van onsterfelijkheid is. Toen Willem de Zwijger met zijne kleine bende Hollanders opstond om het hoofd te bieden aan het geheele rijk van Spanje, denk ik dat er geen mensch is die niet erkent dat het uur der grootste overwinning niet was toen zij Spanje overwonnen hadden, en het grootste rijk van Europa hadden teruggeslagen om zijn langzamen keizerlijken dood te sterven; het was het uur toen de kleine bende alleen stond met de wateren voor hunne huizen,

HET HOOFD BIEDENDE AAN DOOD EN WANHOOP

en daar stonden en niet weken. Het is dat uur dat Holland onsterfelijk en zijne geschiedenis het eigendom heeft gemaakt van alle menschelijke harten.

Men mag zeggen «Maar wat heeft Engeland te vrezen in een strijd met een land als Afrika. Kan het niet een honderd duizend of een honderd vijftig duizend man uitzenden en het land doortrekken. Het kan het land schoonvegen door een aantal troepen alleen.»

Wij antwoorden, ja, het kan 't doen. Macht overwint in 't algemeen; niet altijd.

Ik heb gezien dat een kleine mierkat door een werfhond werd aangevallen, wiens eerste gewricht van het been zij niet kon bereiken. Ik zag dat de hond het in den bek nam, zoodat nauwelijks eenig deel van haar lichaam zichtbaar was en dacht dat het diertje dood was. Maar zij hechte haar kleine tanden binnen in den keel van den werfhond vast en deze liet haar vallen, en ik zag haar gehavend en gewond en bedekt met bloed en speeksel naar haar hol terugkruipen, in de roode Afrikaansche aarde.

Doch macht overwint in het algemeen en er is geen twijfel dat Engeland een zestig- of honderd duizend gehuurde soldaten naar Zuid-Afrika zou kunnen uitzenden en zij zouden onze steden kunnen bombardeeren en onze dorpen verwoesten; zij zouden mannen in den bloei van het leven kunnen doodschieten en oude mannen en knapen, totdat er nauwelijks een kopje in het land was zonder zijn bloedvlekken. Karoo-boschjes groeiden groener op, op de plaats waar mannen van de Middellanden, die opgekomen waren om hunne broeders te helpen, vielen, om nooit weer naar hun tehuis terug te keeren. Ik veronderstel dat het heel goed mogelijk zou zijn voor de soldaten om alle mannelijke Afrikaners, die onder de wapenen tegen hun optrokken, dood te schieten. Het mocht niet gemakkelijk zijn, zeer velen mochten vallen, maar een groot rijk zou altijd meerderen kunnen invoeren om hunne plaatsen in te nemen; *wij* zouden niet meer kunnen invoeren, omdat het onze echtgenooten en zonen en vaders zouden zijn die vielen, en wanneer er niet meer waren, zouden wij geen meer kunnen voortbrengen. Dan zou de oorlog over zijn. Er zou geen huis in Afrika zijn — waar Afrikaansch geboren mannen en vrouwen woonden — zonder zijn rouwdragers — van af Zeepunt tot aan de Limpopo; doch de vrede zou in Zuid-Afrika gesticht zijn — evenals Cromwell

(x) Dit werd geschreven op 24 Mei.

drie eeuwen geleden den vrede stichtte in Ierland, en evenals, sedert dien, steeds den vrede daar gesticht werd; evenals de vrede in Virginia in 1677 gesticht werd: zijn handvol mannen en vrouwen, die hun vrijheid verdedigden, werden spoedig tot zwijgen gebracht door gebuurde soldaten.

«Ik geef *dat* voor de macht van Engeland», zeide een beruchte en slechte rebel, Sarah Drummond genaamd, «en zij nam een stokje, brak het, en legde het op den grond.» Weinige maanden daarna werden haar echtgenoot en al de mannen met hem gevangen genomen en de oorlog was over. «Ik ben blijde u te zien» zei Berkely, de Engelsche Gouverneur, «ik heb lang gewenscht u te ontmoeten, gij zult in een half uur opgehangen worden», en hij werd opgehangen en een en twintig anderen met hem, en de rust was in Virginia hersteld. Doch een paar geslachten daarna werd George Washington in dien Staat geboren en op den 19den April 1775 werd de slag van Lexington gevochten. — «*Waar eens de in slagorde opgetrokken Boeren stonden en een schot losten door de geheele wereld gehoord*», — en de grootste misdaad en de grootste dwaasheid van Engeland's loopbaan werd voleindigd, en Engeland erkent het nu. Het zou gemakkelijk zijn voor een honderd of honderd vijftig duizend geïmporteerde soldaten om Zuid-Afrika door te trekken. Het zou geen gemakkelijk doortrekken zijn, maar het zou kunnen gedaan worden. Dan zouden van Oost en West en van Noord en Zuid de mannen van zuiver Engelsch bloed naast de knapen, waarmede zij op school hadden gespeeld, en de vrienden die zij hadden lief gehad, komen te staan; en een groote wanhoopskreet zou uit het hart van Afrika rijzen. Maar wij zijn nog gering in getal. Wanneer de oorlog geëindigd was, dan zouden de ingevoerde soldaten het land kunnen verlaten — niet alle. Sommige moeten achtergelaten worden om het overgebleven volk in bedwang te houden. Er zou rust in het land zijn. Zuid-Afrika zou stilzwijgend opstaan en zijn dooden tellen en ze begraven. Het zou de plekken kennen waar zij lagen. Zuid-Afrika zou rustig zijn. Er zou stilte zijn, de stilte van een lange uitputting — maar geen vrede. Hebben de dooden geene stemmen? In een duizendtal boerenwoningen zouden in 't zwart gekleede vrouwen het aantal in herinnering houden en buiten onder Afrikaansche steenen zouden de Afrikaansche mannen liggen, aan wie Zuid-Afrikaansche vrouwen het leven gegeven hadden onder onze blauwe lucht. Er zou stilte zijn, maar geen vrede.

Gij zegt dat alle weerbare mannen mochten zijn doodgeschoten. Ja, maar wat omtrent de vrouwen? Indien er slechts vijf duizend zwangere vrouwen in Zuid-Afrika geboren overbleven, en al de overigen van hun volk vernietigd, dan zouden deze vrouwen weder een ras doen herleven gelijk aan het eerste.

O LEEUWENHART VAN HET NOORDEN

herkent gij Uw eigen afstammelingen niet in deze welpen van het Zuiden die niet kunnen leven indien zij niet vrij zijn.

De kleinkinderen en achterkleinkinderen van de mannen die onder de steenen liggen (die dan geen engelschen noch boeren zullen zijn, maar slechts Afrikaners) zullen zeggen wanneer zij die hoopen voorbijgaan «Daar liggen onze vaders, onze grootvaders die in den eersten grooten vrijheidsoorlog omkwamen,» en de afstammelingen van de mannen die daar liggen zullen de aristocratie van Afrika zijn. De mannen zullen tot hen terug rekenen en zeggen: «Mijn vader of mijn grootvader ligt in een van die graven.» Wij zullen dan niet meer weten van boeren of Engelschen. Wij zullen dan alleen het Afrikaansche volk kennen. En *wij*? Wij de Afrikaners van heden, die nog Engelsch zijn, die trotsch geweest zijn om ook slechts het geringste goed te doen, wanneer het slechts eer voor Engeland bracht, die onze eeden gezworen hebben op de eer van Engelschen en op de trouw van Engelschen. Wat van ons?

Wat van ons? Ook wij hebben ons Rijksvisioen. Wij hebben als in een droom het Rijk van Engeland gezien als een groote banyan boom: stil heeft hij zich uitgebreid met het vallen van den dauw en het druppelen van den regen; zijn takken hebben zich neder gebogen en weder wortel geschoten in de aarde; in zijn takken hebben alle vogels des hemels een schuilplaats gezocht, en onder zijn schaduw hebben alle de dieren van het veld neder gelegen om te rusten. Kunnen wij hem ruilen voor een Upas boom, wiens bladeren vergift distilleeren, hetwelk den dood brengt aan diegenen die in vrede in zijn schaduw zijn gaan liggen.

Gij hebt geen recht ons onzen droom te ontnemen; gij hebt geen recht ons geloof te dooden; Van al de zonden die Engeland zal doen zal de grootste jegens ons zijn indien het met Zuid-Afrika oorlog maakt.

Van welk belang is eer en trouw die wij het gegeven hebben? Gij zegt wij zijn gering in getal; Ja, wij zijn slechts weinigen. Maar al het goud van den Witwatersrand zou geen stukje van die liefde en toewijding koopen, welke wij het gegeven hebben.

Geloof niet dat wanneer geïmpoteerde soldaten over Zuid-Afrika's mannen en vrouwen het alleen Afrikaansch zand en Afrikaansche boschjes zijn die onder hun voeten kraken; met elken stap breken zij de vezels, onzichtbaar als de lucht, maar sterk als staal, die de harten der Afrikaners aan Engeland hechten. Eens gebroken kunnen zij nooit meer heel gemaakt worden; het zijn levende dingen, gebroken zijn zij dood. Elke kogel die een soldaat in het hart van een Zuid-Afrikaan zendt om zijn leven te nemen, wekt een ander op die niet wist dat hij een Zuid-Afrikaan was. Gij zult ons niet met Uwe Lee-Metfords dooden: in tegendeel gij zult ons vermeerderen. Er zijn mannen die niet weten dat zij een boer lief hebben, maar zij de eerste driehonderd die vallen, zullen zij het weten. Zeg niet «Maar gij zijt Engelsch, gij hebt niets te vreezen: wij hebben geen oorlog met U;» Er zijn honderden van ons, mannen en vrouwen die Engeland hebben lief gehad; wij zouden ons leven voor het gegeven hebben; maar zouden liever dan een Afrikaner voor zijn vrijheid vechtende, neer te vellen, onzer rechter hand nemen en in het vuur houden, totdat er niets van over was dan een verkoold en zwart been.

Ik ken geen beter voorbeeld in de wereld geschiedenis dan

DE FIGUUR VAN FRANKLIN

toen hij voor het Hooge Huis in Engeland stond, getuigenis afleggende, strijdende en vechtende om Amerika voor Engeland te bewaren. Norsch aangekeken, uitgelachen en bespot door de hovelingen, zijn woorden hem teruggeslingerd als leugens, stond hij daar strijdende voor Engeland. Engeland erkent nu dat hij het was die trachtte een Rijk voor Engeland te redden; en dat de mannen die hem bespotten en zwart aankeken, het verloren. Er is niets meer treffend dan de wijze waarop de Amerikanen die Engeland

lief hadden, Washington en Franklin, streefden om het maagdelijke schip dicht aan zijn moeders zijde gemoerd te houden, gebonden door banden van liefde en sympathie, die het alleen konden binden. Hun handen werden neergeslagen, gekwetst en bloedende, gewond juist door de mannen die kwamen om te redden, tot dat zij het moederschip los lieten en weg dreven op hun eigen grooten keizerlijken koers over de zeeën des tijds. Engeland weet nu wat deze mannen poogden voor het moederland te doen, en de namen van Washington en Franklin zullen steeds in hooge eer gehouden worden, waar de Engelsche taal gesproken wordt; ook zijn de namen van Hutchison en North en Grafton niet vergeten; het zou misschien goed voor hen zijn indien dit wel het geval ware. Zeg niet tot ons: «Gij Engelschen, wanneer de oorlog voorbij is, kunt Gij U wikkelen in den mantel van onzen Rijksroem en rondwandelen bluffende dat gij de overwinning behaald hebt.»

Wij zouden ons nooit meer in dien mantel *kunnen* wikkelen. Wij hebben hem met trots gedragen. Wij zouden hem dan niet meer kunnen dragen. Er zoude bloed op zijn en dat bloed zou dat onzer broeders zijn.

Nu vragen wij de mannen van Engeland:

Waar zouden wij op dien dag gevonden worden; wij die de Engelsche eer in het Zuiden hebben op te houden? Oordeel voor ons, en bij Uw oordeel zullen wij ons nederleggen.

Denk er aan dat wij Engelschen zijn;

Indien wij heden ten dage den ietwat bewolkten horizon van Zuid-Afrikaansch leven aanschouwen dan treft ééne figuur ons oog, eene figuur nog nieuw in den cirkel van ons bestaan hier; en wij beschouwen haar met iets van die hoop en sympathie waarmede de mensch gedwongen is het nieuwe en onbekende te aanschouwen, hetgeen mogelijk van ontzaggelijke goedheid en schoonheid moge zijn.

Wat hebben wij aan dezen man die Engelsche eer en Engelsche wijsheid in Zuid-Afrika vertegenwoordigt? Tot op zekere hoogte weten wij het.

Wij hebben een man eerlijk in de betrekkingen van private leven, trouw aan vrienden en boven alle verleiding van 't goud verheven; wijs door de kennis van boeken en menschen; een man die geen belofte zou kunnen breken of in het duister te treflen. Wij weten dat wij dit hebben, en het is reeds veel om dat te weten; maar wat hebben wij nog meer?

De man die Zuid-Afrika heden ten dage noodig heeft om Engeland's eer en haar toekomstig Rijk op te houden moet een man zijn die meer bezit dan kennis en wijsheid van het verstand.

Als eene vrouw het huishouden regeert waarin geen andere dan haar eigen kinderen zijn, is haar taak eene gemakkelijke; indien zij de natuur gehoorzaamt kan zij niet falen. Doch de vrouw die zich in een vreemd huishouden bevindt waar kinderen en stiefkinderen beide zijn, en welke allen het tijdperk der kinderjaren zijn gepasseerd en dat tijdperk der jeugd zijn ingetreden wanneer dwang van geen nut meer is, maar sympathie en het elkander verstaan noodig zijn, zulk eene vrouw moet groote en zeldzame hoedanigheden bezitten welke meer uit het hart dan uit het hoofd voortkomen. Zij die de liefde van haar vreemd huisgezin in zijn jeugd kan winnen zal haar gehoorzaamheid en sympathie behouden wanneer de volwassen jaren zijn bereikt en zij zal rijk zijn in den waren zin.

Er zijn Engelschen in Zuid-Afrika geweest die deze hoedanigheden bezaten. Zal

DEZE NIEUWE ENGELSCHMAN VAN ONS

hen overtuigen en Zuid-Afrika's wonden heelen? Vragen wij te veel als wij ons oog in verwachting op hem richten?

Ook verder van ons verwijderd, over de zee richten wij onzen blik in verwachting. De laatste van het ras der groote Staatsmannen is niet onder de aarde gelegd met den ouden man van Harwarden; het groote geslacht van Chatham en Burke is niet uitgestorven; het oogenblik zal zeker zulk een man voortbrengen.

Wij zien verder nog met vertrouwen van het individu op tot het groote hart van Engeland's volk. Het groote vurige vrijheid-liefhebbende hart van Engeland is nog niet dood. Onder een dun vernis van goud booren wij het nog kloppen. Achter den ineengekrompen en zwakken Engelschen Hyde, die slechts schreeuwt «goud», staat de groote Engelsche Jekyll, die nog harder schreeuwt «recht en eer». Wij beroepen ons op hem; de geschiedenis zal zich niet herhalen.

Dichter bij huis vinden wij een op wien alle Zuid-Afrikanen trotsch zijn en wij zouden tot Paul Kruger willen zeggen: «Groote oude man, eerste maar niet de laatste «van Zuid-Afrika's groote rij van heerschers, gij hebt ons getoond dat gij kondt «vechten voor Vrijheid, toon ons ook dat gij den Vrede kunt winnen. Laat er op dat «voetstuk van dat groote standbeeld, hetwelk in de toekomst door de mannen en vrouwen «van Zuid-Afrika voor U zal opgericht worden, geschreven staan: «*Deze man had de «vrijheid lief en vocht er voor, maar zijn hart was groot; hij kon onrecht vergeten en «edelmoedig handelen.*»

En tot onze broeders Hollandsch-Afrikaners, die wij geleerd hebben lief te krijgen gedurende den tijd van spanning en gevaar, zouden wij willen zeggen: «Broeders, gij hebt de wereld getoond dat gij weet hoe te vechten; toon nu dat gij weet hoe te «régeeren; vergeet het verleden; in dat groote boek dat gij U gekozen hebt voor uw «richtsnoer, sla Leviticus op en lees daar in het 19de Loofdstuk, 34ste vers: «*Wees «sterk, wees zonder vrees, wees geduldig.*» Wij zouden tot U de woorden van den wijzen «overleden President van den Vrijstaat, welke het symbool van Zuid-Afrika geworden «zijn, willen spreken: «Wacht een beetje, alles zal recht kom.»

Laten wij op onze groote Afrikaansche vlag deze woorden als blazoen plaatsen, welke nooit moeten worden afgenomen:

VRIJHEID, RECHT, LIEFDE,

groot zijn de twee eersten, maar zonder de laatste zijn zij niet volledig.